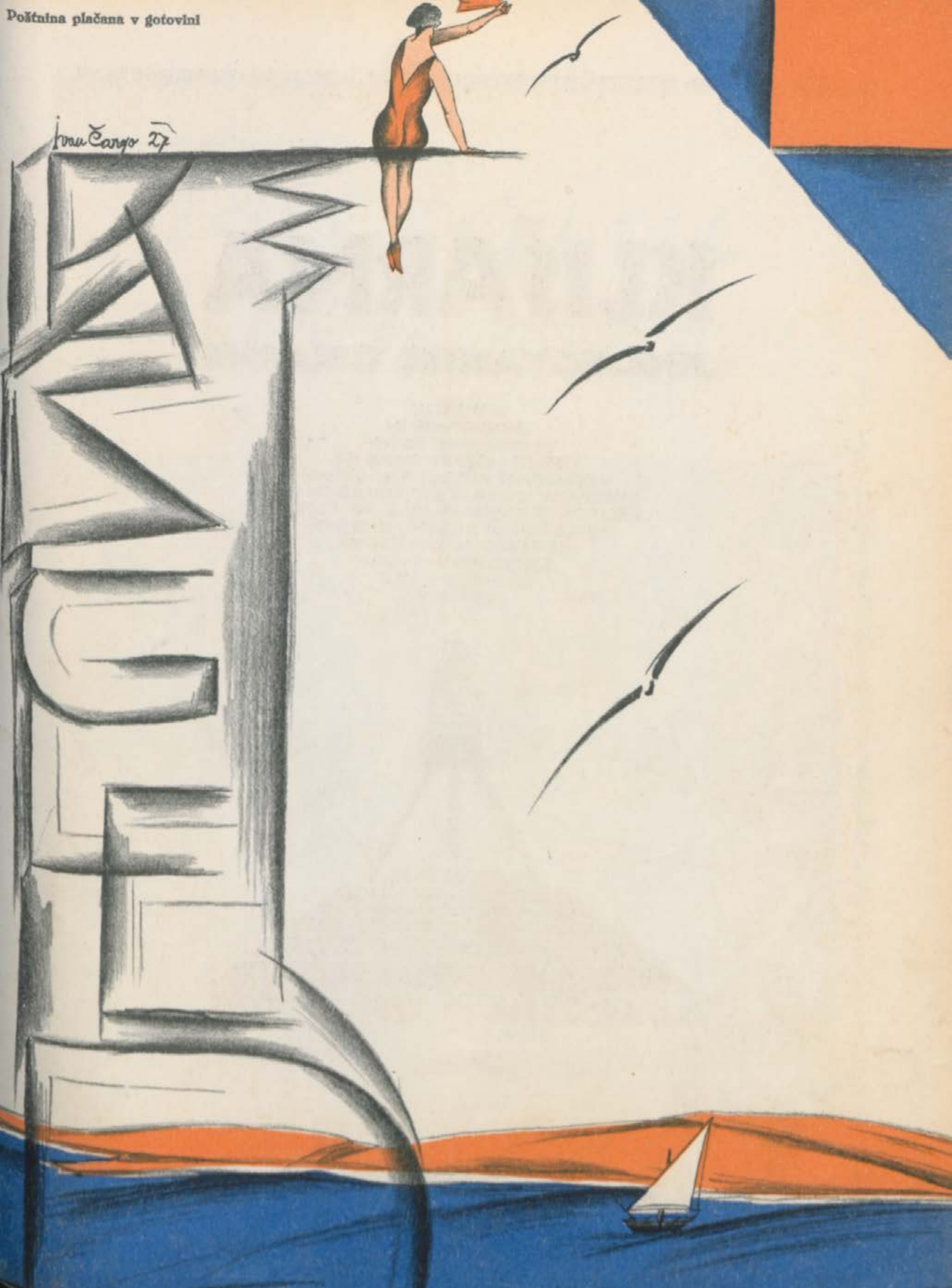

Poština plačana v gotovini

Jovan Čargo 27

KLISARNA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

**IZVRŠUJE
ENOBARVNE IN
VEČBARVNE FOTO-
TIPIJE • ENOBARVNE IN
VEČBARVNE AUTOTIPIJE • KOM-
BINIRANE KLISEJE ZA NAVADEN IN
NAJFINEJŠI PAPIR • KLISEJE PO SLIKAH
PERORISIH IN RISBAH • ROKOPI-
SIH IN FOTOGRAFIJAH ZA
RAZGLEDNICE • RE-
KLAMNE SLIKE
VINJETE**

Razgled

Slovenska ōruŹabna revija

Ljubljana julij 1927

3

Bujna kopališka sezija v letošnjem poletju | Bled

Fot. Lergtporer, Bled

Termalno kopališče na Bledu

Fot. Lergetporer, Bled

*Naš 2000. naročnik!
Ga. ing. Žagarjeva iz Ljubljane*

Fot. Bešter

Idiličen kotiček ob Blejskem jezeru

Fot. Lergetporer, Bled

*Slavni tenorist in naš rojak Tino Pattiera,
katerega je časopisje pravkar oženilo s film-
sko zvezdo Ossi Osswaldovo, kar pa seveda
ni res*

Slovenska groteskna plesalka Lydia Wisiakova iz Ljubljane, ki nastopa s svojim soplesalcem Vlčkom v Parizu z velikim uspehom

Fot. Nakayama, Paris

*V vročem blejskem solncu | Naša sotrudnica
gdč. Angelca Černetova (×), ki je izvršila vse
slike turnirja*

*Tennis-turnir na Bledu | Češkosl. poslanik g. Šeba s soprogo.
×× soproga jugoslovanskega ministra ga. Marinkovičeva*

*Na tribuni od desne na levo: Madžarski konzul de Wodioner,
tajnik madžarskega poslanika, g. Renier, ga. Mayerjeva iz
Ljubljane in ga. Renierjeva*

*V vogalu od leve na desno: Tennis-turnir
na Bledu: Nosilec prve nagrade, g. Nedić
iz Beograda (S. K. Sumadija). Organizator
turnirja g. Stanojević iz Beograda in nosilec
II. nagrade, g. Dacar iz Ljubljane*

*Desno od ovala: Veseli kopalci v kopališču
hotela Petran na Bledu*

V krogih:

Naši mlajši in najmlajši letoviščarji

Narcise pod Golico

Fot. Egon Planinšek

Dr. Julij Kugy in njegova beseda

Alfonz Gspan

Ime dr. Julij Kugy je že izza sedemdesetih let prejšnjega stoletja znano v alpinistični in botanični literaturi. Njegovi strokovni spisi so zasloveli po temeljitosti in izčrpnosti kot najboljši opisi Julijskih Alp in so marsikateremu planincu in znanstveniku služili za dobrega vodnika. L. 1925. pa se je izpod njegovega peresa pojavila v alpinskem slovstvu knjiga, ki ji ni najti primere. Odtlej je šlo njegovo ime od ust do ust, vsakomur, ki je knjigo »Aus dem Leben eines Bergsteigers« prebiral, se je vzbudila vroča želja osebno spoznati tega velikega pesnika in ljubitelja planinskega sveta. Oni pa, ki še niso imeli prilike spoznati te krasne knjige in ki jih je živahna reklama privedla v predavalnico, kjer je pisatelj z živo besedo slikal naše planine, so se z vso resnostjo potrudili dobiti v roke sloveče delo, tako, da danes skoro ni več na Slovenskem planinca, ki bi ne bil navdušen častivec in prijatelj dr. Julija Kugyja.

O njem, dr. Kugyju, pesniku in učitelju, nam je na tem mestu spregovoriti besedo.

Strmo nagromadeni skladi gora molčijo in ne pripovedujejo svojih čudnih zgodb iz starih časov. V svoj globoki molk zlivajo osamljene klice in vzdihne ponesrečenih življenj, v svojo tišino potaplajo vse tihe molitve in

hvalnice, ki jih poje duša v slavo in čast mogočnih gorskih kraljestev. Le malokatero uho čuje ob sveti uri molčanja skrivnostno besedovanje z mesečino obsejanih vrhov, v senco pogreznjenih dolin, od zadnjih večernih žarov obrobljenih oblakov, skritih virov in z bajnim cvetjem posejanih trav. Pa tudi malo je ljudi, ki bi se hodili pogovarjat s kamenjem in gozdovi.

Dr. Kugyja so gore poklicale. Vsaka nežna cvetlična krona je govorila in mu kazala pot proti Trenti, v srce vsega gorskega raja. Neodoljiv je bil klic gora, zato se mu duša ni mogla upreti. V gorski pomladi, ko se je vsa zemlja topila v solncu, ko so se snegovi kristalno lesketali v žlebovih in počeh, ko so hudourniki z orgelskim bučanjem valili in trgali kamenje in ko je drobna cvetlica tako tiho in veselo pila solčno luč, takrat je mladi Kugy prvič spregovoril z živo skalo. Tajnostna beseda mu je razodela tolikšna preobilja lepote, da se je duša spojila z gorami v eno. Mlad človek ne pozna zaprek; in tako se je dr. Kugy bližal onim posvečenim tlem, kjer je noga okamenela, oko obstrmelno in srce molilo v tej neskončni cerkvi, ki ji je sinje nebo streha, široka obzorja pa zračno zidovje. Čudežna trentska roža ga je vabila bliže in bliže, ga klicala in se mu pravljичno skrivala, da ga je opojila z mamljivo ljubeznijo. Kakor zasanjan zaljubljenec je hodil po strmo nagnjenih pašnikih, iskal med skalami, plezal po vrhovih in vedno trdneje veroval slutnjam svojega srca. V sanjah se je razcvel bel cvet, ki ga je videla samo duša. Čeprav je suhoparna znanost s svojo kruto

Ob hladnem potoku

Vladimir Kapus

logiko skušala zrušiti svetle zgradbe pobožnih sanj, je zmagalo srce, zakaj živa vera je silnejša od smrti.

In spet je malo takih ljudi, ki ljubijo in jih neuslišana ljubezen ne utruji.

Z vero je rasla moč volje. Dr. Kugy je hotel odkriti in spoznati vse skrivnosti gora. Spoznati je hotel naklonjenost narave v poletnih časih, pa tudi njeno upornost v zimi. Snoval je velikopotezne in smele načrte, brez ozira na trud in žrtev, in na marsikaterem »deviškem« vrhu je prvi postavil kamenito znamenje. Včasih mu je bila narava dobra prijateljica, včasih pa je trdo preizkusila njegovo ljubezen. Naš preprosti človek z vsem bogastvom svoje duše, mu je bil vodnik, spremljevalec in prijatelj. In ko je dr. Kugy skoro do zadnjega zavzel vse naše vrhove, se je napotil daleč v Italijo, Švico in Francosko, da je ob povratku še višje švignil plamen ljubezni do naših gora.

Pa je dr. Kugyju sneg pokrnil glavo. Telo se je utrudilo od dolge življenjske hoje, da ne more več v svoj raj. Zato pa hodi misel na dolga romanja po mladostnih stopinjah in prisluškuje šumenju vetrov in polglasnemu pošepetavanju preko skal sproščenih voda. Iz doline pazno motri poskakujoč korak mladine, ki gre v gore, da jim ponese iskrene pozdrave starega, dobrega prijatelja. Ravno takrat, ko mu je srce gorelo v željah in hrepenenju, se je spet oglasila gora in mu narekovala visoko pesem ljubezni. S tako razsipnostjo je pač samo dr. Kugy mogel odgrinjati lepoto gora. Slovenska planinska prst še ni nikoli v nobeni roki tako lepo zadehtela, kakor diši iz njegove.

Tudi pravičnih ljudi, takih, ki s čistim srcem priznajo in ki privoščijo ubogemu, malemu slovenskemu človeku dobro besedo, je malo!

Mladina, Tebi je pisana ta knjiga v ogledalo čiste ljubezni in pouk. V naših dneh divjega vrenja, trpljenja in umiranja v dolinah se je marsikdo umaknil v gore, da ga ne doseže obupen krik ponižanih in poteptanih; marsikdo pa je šel v gore, da tam v neskončni lepoti in tišini preizkusi zvenenje svojega srca in da se vrne na poziv utrjen in preroben s solncem, k njim, ki so solnca željni. Kdor ume brati med vrstami, temu je dr. Kugy povedal ne samo mnogo, ampak vse. Živahen razmah turisticke v azdnjih letih je vsekakor zdrava reakcija na doživeto gorje in zlo. Gotovo je ta podzavesten klic »nazaj k naravi« organska zahteva življenja. Prav zato je treba temu toku dati pravo smer, treba mu je etične vsebine, da ne zgreši poti. In v tem oziru je dr. Kugy, ki služi edino Resnici, Lepoti in Dobroti, storil veliko, hvalevredno delo. Ne samo vsak planinec, vsak človek naj bo, po dr. Kugyjevih besedah: »pravičen, plemenit in skromen«. O, da bi si naša mladina mogla osvojiti izrek:

»Nobena molitev, nobena vera ne naredi človeka bolj pobožnega, kakor samota šumečih gozdov, kakor bližina nebes na visoko vzpetih vrhovih gora.«

Ne dogma, sveta, čista in prosta narava bo človeka prerodila in mu odkrila božje lice v vsej veličastnosti in lepoti. V šolo gora naj bi šlo vsako naše življenje, pa bi bil svet vse lepši, vse bogatejši in marsikaka globoka rana bi bila izlečena in izbrisana.

K sklepu naj še z vso odkritostjo in v imenu vse slovenske zdrave mladine izrečem njemu, ki je v svoji skromnosti in enostavnosti pričakoval skromne in prijazne zahvale: Hvala!

Ali si morete misliti kaj prijetnejšega kakor počitnice po dobro prestani maturi!

Delo je zaključeno, zaključena, skoraj bi rekel, nekoliko dolgočasna, meglena srednješolska doba in prične se najlepša, solnčna, vsak si vsaj tako misli pred njenim nastopom, doba svobode. —

Skrbi so pokopane, pred njima neskončnost polna lepote, polna sanj. Kdo bi v tem času mislil na bridkosti in resnost življenja. Samo da živimo!

V tej dobi se je porodil v njegovem srcu tako sladek občutek, čist in nežen, in zahrepenel je po nečem lepem. Iz oči mu je zasijalo nekaj nenavadnega, nekaj mehkega in vzbudilo tudi v njenem srčecu tak občutek.

Nekega poletnega večera, ko ta presneti mesec tako izredno lepo sije, si pripovedujeta in pripovedujeta, besede jima obtičavajo v grlu in le težko in nerodno si razodeneta. Od tistega trenutka pa le sanjata in vse, kar je bilo poprej vsakdanje in navadno, je od takrat tako lepo; ves svet je bajka.

Na stezici za vasico se snideta; saj ni treba, da vé ves svet za njihovo srečo, katero bi jima gotovo zavidal in jima delal neprilike, kakor je že pač človeška navada.

Oko govori očesom, duša objame dušo in v temnem objemu gresta proti gaju.

Kljub temu, da vse beži pred žgočim julijskim solncem, ona dva ne mislita posebno na vročino, njima je solnce tudi danes zlato. Vročina je le povod, da odideta lahko v senčni, tihi gaj.

Iz senčnate peščene poti gledata na zaspano onemoglo polje, nad katerim žari solnce. Celo širokoglavim solnčnicam, ki v ranih jutrih tako hrepenče upirajo svoje temnorjave oči za ženinom solncem, danes preseda solnčeva razigranost, da sklanjajo le vratove.

Pred njima hite po razsušeni, od vročine razpokani stezici tenkonogi, bakrenozeleni, peščeni brzci, in ko jih dohajate, se dvigajo, nekaj časa frčé, sedajo kraj stezice in smuknejo v majhne luknjice, vodeče v peščene rove. Na pokošanih tratih melodiozno svira najmanjša virtuoziinja, kobilica. S hrpavo nožico drgne ob karminastordeča krilca; njo pa spremlja muren s svojim monotonim »gril gril«. Prav tako mirno in tiho kakor na polju je na redkolesi poljani, kjer dehte med dolgočasno visokosteblo in ostrolisto praprotjo drobne marijine dušice, gozdni timijan. Življenje se prične šele v gozdu, v senci mogočnih, srebrnolistih topolov in sanjajočih smrek.

Skok žabe iz trde, dolgobile trave in cmok v mrtvi vodni rokav jih prebudi iz sna. Dospela sta na cilj. Tukaj je tako prijetno, tako hladno in nad vse vabljivo. Nad stranskim rokavom skozi gozd šušljajočega potočka je gosta streha visokodeblih, črnih jelš in topolov, v vodnem zrcalu pa si ogleduje nagrbančeno lice stara samotarka, grbava vrba.

V potočku, v zelenem tolmunu, posutim z belim peskom, se snideta, potapljata in hladita. Kadar zaduha skozi gozd lahen zefir in zaigrajo srebrni topo-

lovi listi, radovedno poškili skozi vejevje nagajivi solnčni žarek. Tudi on si rad privoščil prijeten pogled.

Na kraju, kjer se pričinja mrtev rokav in se že dalje časa koplje solnčni žarek, se ziblje drobna družbica ribic, pisančkov. Kar se ena domisli in odvede vso pisano družbico pod nizko, nad vodo segajočo vrbo, kjer neprestano padajo v vodo drobne mušice. Ribice se zaganjajo za mušicami, ki se jim prav spretno umikajo. Le tupatam se jim posreči uloviti mušico. Niti najmanj se ne zavedajo, da kar z dveh strani preži na njih smrt. Živi smaragd, vodomec, kralj ribič, kakor ga nazivajo Angleži, dobro pozna ta kraj, kajti skoraj vsak dan išče tukaj svojo žrtev. Precej dolgo že čepi kakor priraščen na oguljeni vrbovi veji in čaka ugodnega trenutka. Ravno ko se ribice zaženejo in poskusijo potopiti nesrečno zlato mimico, katero je pri nerodnem objemu pahnil z vrbovega lističa njen prevročekrvni možiček, se zaiskre zelena krila in zažare oranžasta prsa najpestrjšega evropskega ptiča. Bliskoma smukne vodomec pod vodo in še preden se zavedo vesele ribice, že drži šilasti kljun rdečetrebušnega samčka. Ribič sede zopet na vejo, odpre kljun, ki preseza polovico ptičevega trupelca, in ribica kar smukne v žrelce. Nato se zopet dvigne, živahno zapiska in zafrfola ter odleti na drugi kraj na prežo. Preplašene ribice se nekoliko razprše in za nekaj časa poizgube v globini, pa tudi tukaj jih čaka ropar. Mlada ščuka, ozka kakor pila, je prežala pod korenino, štrlečo v vodo, šine za pisančkom, ki trenutno izgine v račjemu kljunu podobnem gobčku.

Srečen človeški rod, srečna kopalca, ki se zabavata v hladni vodici! Začetkom nekoliko sramežljiva, brodita sedaj proti kraju, kjer plavajo na vodi na dolgih steblih v globočino privezani sveže zeleni, široki listi lokvanja, med njimi pa kakor lučice v olju, dušice vil, beli cvetovi. Na otočku med neprestano se zibajočim trsjem cveto služabnice belih vil, vodne lilije. Krasna so njihova pisana, mahajoča krilca. Nad bičevjem, sulicami nočnih vitezov, plavajo pisani metulji in se zibljejo v majhnih, različno živobarvanih aeroplančkih kačji pastirji. Pa tudi v vodi je tukaj vse živo. Obrobljeni kozak obdeluje z ostrimi kleščami ličinko. Nekoliko preveč je pokukala iz hišice, sezidane iz drobnega peska; uživati je hotela veselje in srečo lepega popoldneva. Dokler je bila doma, ji ni mogel nihče do živnega, kajti moral bi jo pojesti s hišico vred. V trenutku, ko pomoli ličinka iz hišice glavico, pa jo že pograbi neusmiljeni ropar in surovo potegne iz hišice kar skozi ozko okence...

V sencih gostih vej, v leni vodi je nekaj cmoknilo. Dolga vrsta debelolicih trebušnastih klenov se je privlekla in kakor policaji preiskuje vse kotičke, nekaj pa jih hlasta po velikih zelenih kobilicah, ki brezupno otepa z dolgimi kraki, dokler ne izgine v nenasičljivem ribjem žrelu...

Ona trga vodno cvetje, on pa sedi na obrežju in tone v čudovitih sanjah.

Kar ga prebudi silen obupen vik; tako se prestraši, da skoraj zdrsne v vodo. Lepa kopalca stoji sredi vode in se vsa trese, utrgane cvetice pa leže raztresene na vodni gladini. Prestrašila se je belouške, ki se je grela med cvetjem. Ravno ko je dekle prišlo za pisani cvet, je izpred njega smuknila kača.

Ploščasta, drobna glavica z belimi lesketajočimi ušesci moleča iz vode hiti proti obrežju, za njo, malo pod vodno gladino, pa se vije skoraj meter dolgo modrosivo trupelce. Tako se je prestrašila nedolžne kače, da se kar ne more umiriti in hiti na nasprotno obrežje iz vode, kjer ima shranjeno obleko za gostim grmičevjem, kamor niti solnčni žarek nima pristopa.

Zveneči glasek je odmeval daleč po gaju in privabil k tolmenu mladega pastirčka. Tako tiho prileze, da ga niti ona ne opazi. Pastirček, skrit med zelenjem — strmi.

Kaj takega še ni videl! Pred seboj vidi vilo, vso drhtečo, v rokah držečo snežno belo srajčico. Prav taka je, kakor je čul o njej v pravljici. Saj to ni človeško bitje; ženske, ki jih je on dosedaj videl, so bile vse drugačne. Tako bela in tako nežna je, čez grudi pa se ji vsipajo zlati lasje. Ubogi pastirček; morda je to dobra vila, lahko pa tudi zla! Brzih korakov odhiti, beži, kar ga nesejo noge. Ko pride k svoji čredici in leže pod leskov grm, pa se že jame kesati, zakaj si ni bolje ogledal lepe deklice. »Bog zna, zakaj neki je viknila? Morda me je poklicala, ker ve, da sem zapuščen?«...

Ko se nasmeji žareči dan in čez hribe pomaha solnce z škrlatastordečim robčkom zadnji pozdrav — pastirček ne more najti vse črede. Predolgo je sanjaril in premišljeval. Kliče in kliče, kravice cike ni od nikoder. Kakor bi šel rad k potoku in še enkrat videl čarobno bitje, vendar si ne upa. Mogoče je kravico pograbil vodni mož, ki kraljuje nad vilami? Žalosten in obupan se vrača proti domu, boji se hude mačehe.

In ko ga naženejo brez večerje spat in mu mačeha zapreti, da ga pretepe prihodnji dan, ako ne najde kravice, se žalosten zarije v svežepokošeno,

dehteče seno in zasanja. Sanja tako sladko, kakor še nikoli prej:

Iz gaja zasliši glas zvončka, kakršnega nosi izgubljena cika. Vse lepše in vabljiveje se glasi kakor navadno. Ves srečen, da je kravico našel, hiti skozi gaj, kjer vse cvete in vse dehti. Naenkrat se znajde na obali prekrasnega temnomodrega jezera, obsejanega od srebrne mesečine. Na jezeru plavajo živi beli cvetovi lokvanja, ki se drug za drugim dvigajo iz vodne gladine. Oranžni prašniki se spreminjajo v zlatolase glavice vil, beli lističi pa v srajčice, kakršno je držala v rokah prejšnji dan vila ob gozdnem tolmunu. Zlatolaske se mu približujejo, pojejo in zaplešejo okoli njega vilski ples. Zaman išče tiste, ki jo je videl pri tolmunu. Vile odidejo, zvonček pa še neprestano žvenklja. Pastirček hiti za čarobnim glasom. Blodi in blodi, dokler ne pride na zeleno jaso sredi temnega gozda. Tukaj ostrmi: Prav ona, ki jo je videl prejšnjega dne — pase njegovo ciko. Ko ga zapazi, hiti proti njemu in mu nese zlato skledo, polno najslajših jedi.

Ah, on ne sme biti srečen! Ravno ko mu vila ponudi sladko darilo, ga prebudi iz rajskih sanj osorni hlapčev glas in ga naganja, da gre iskat — izgubljeno kravico. —

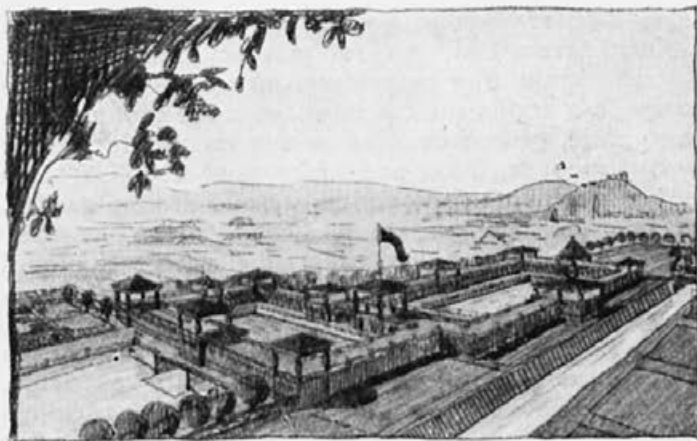
*Ljubljanska
kopališča*

Vsako leto se načanja ob začetku kopalne sezije vprašanje naših kopališč. Predlogov je veliko, izvršitve nobene. Iz česar je razvidno, da za ureditev tega vprašanja ne manjka primernih voda, pač pa smotrne podjetnosti.

Razvoj mesta Ljubljane se vrši v dveh glavnih smereh: južno proti Viču in severno proti Posavju. Ločilnica obeh odsekov leži približno v črti Aleksandrove ceste in Prešernove ulice. Za zdaj ima še južni del večje območje in še prednost, da so razpoložljiva mesta za kopališča bližje celotnemu okrožju mesta od onih severnega dela. Ko se bo Ljubljana razvila tudi proti Posavju, pa postane tudi vprašanje savskih kopališč aktualno. Eno samo kopališče bo za Ljubljano itak premajhno. Obrniti je torej treba pozornost na južni del.

Moderno rečno kopališče zahteva poseben zidan bazen, ki ni v neposrednem dotiku z vodotokom. Namestiti je treba naprave za dviganje in čiščenje vode, ki je pri vseh vodah v južnem območju neobhodno po-

*Načrt kopališča v Kozelji
Projektanta ing. Kotlušek in ing. arh. Trebše*

trebno. Kakor hitro pa smo prisiljeni čistiti vodo, je treba upoštevati dve možnosti izvršitve, ker mora biti radi prehoda vode skozi čistilnik gladina v bazenu za 2 do 3 m nižja od gladine vode v vodotoku.

1. Bazen je treba izkopati tako globoko, da more voda s prostim padom dospeti skozi čistilnik v bazen. V tem slučaju je vodna gladina v bazenu nižja od gladine v vodotoku.

2. Črpanje. Obe vodni gladini ostaneta na isti višini. V prvem slučaju bi bilo treba ogromnega izkopavanja zemlje, dotočnih kanalov, otežkočena bi bila tudi izvedba dostopa k bazenu. Ta načrt bi bil izvedljiv le tam, kjer je že narava sama preskrbela za primeren teren in imajo vode visoke bregove. Vsekakor je primernejši načrt s črpanjem, to tembolj, ker je na razpolago tudi električni tok.

Oglejmo si torej najprej Ljubljano. Navadno mirna, naraste pri vsakem večjem nalivu in se skali. To je tudi glavna napaka mestnega kopališča nad iztokom Malega grabna. Druga napaka je ta, da je kopališče le navidezno v bližini mesta. V resnici je pa zelo oddaljeno, ker nima nobene prave zveze z mestom. Pot po Karlovški cesti je dolga, iz trnovskega predmestja pa se je treba prevažati, kar občutno poveča mesečni račun marsikaterega

*Občinstvo na Ljubljani ob priliki plavalne tekme
Po filmskih posnetkih Jugofilma*

Kopališče na Ljubljani, po filmskih posnetkih Jugofilma

kopalca. Kar se tiče plavajočega lesenega bazena, pa ta tudi ni ideal modernega kopališča.

Bolj prikladno mesto za kopališče na Ljubljani bi bilo bivše vojaško kopališče na Prulah, ker je bolj dostopno. Toda prostor je pretesen, da bi se moglo postaviti moderno kopališče v pravem pomenu besede.

Mali graben ni nič boljši od Ljubljanice, ker je tudi preveč oddaljen.

Sijajna je ideja prof. Plečnika: preurediti za kopališče sedanji ribnik v Tivoliju. Zdi se mi pa, da je ta izvedba za ljubljanske razmere predraga. Zaježitev vseh izvirkov bi zahtevala obširno kanalizacijo, ki bi zopet požrla ogromno denarja. Tudi je dvomljivo, da bi vsi ti izvirkovi dajali toliko vode, da bi se v bazenu vsak dan izmenjala.

Preidimo na drugi in zadnji vodotok v neposredni bližini mesta, t. j. Gradaščica. Glede čistote je tu ista kakor pri Ljubljani, ima pa to veliko prednost, da stoji že tu dograjeno kopališče, ki se dá s primerno preureditvijo hitro in z razmeroma majhnimi stroški prenoviti v kopališče, ki bi ustrezalo vsem zahtevam modernega kopališča.

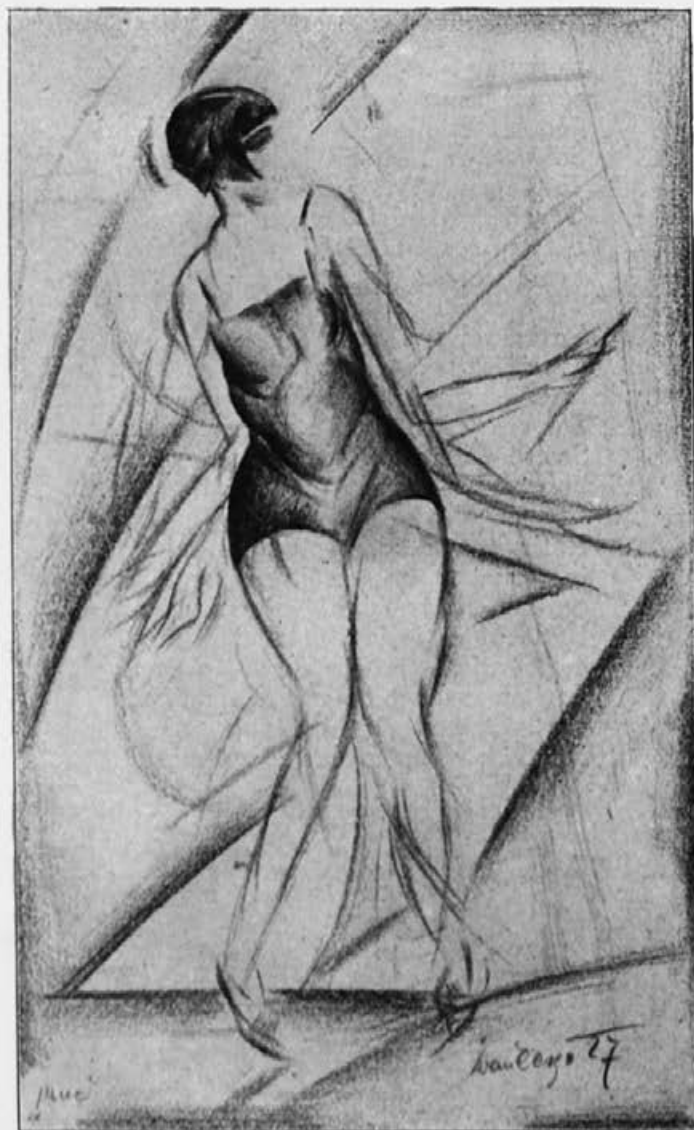
Na vzpodbudo gospoda Pelca, sedanjega najemnika kopališča Kolezije, sta izvršila gg. ing. arh. Josip Trebše in Ivan Kotlušek osnutke za predelavo starega kopališča.

Slika nam predočuje osnovne ideje te preureditve. Ohrani se že obstoječi bazen s primerno predelavo in se mu priključi nov bazen, ki bi prišel v poštev za sportne

namene in za izurjene plavače. Vodo bi dovajali iz Gradaščice potom črpalke na električni pogon v čistilno napravo in odtod v oba bazena. V tem prostoru je predviden prostor za masažo, manikuro, tehtanje in za številne kabine za posameznike in cele družine, skupna slačilnica, za sportnike posebna. Ravno tako je preskrbljeno zadostno število prh, stranišč. Da bi se omogočile sportne prireditve v velikem stilu, so upoštevani prostori za razsodišča, za godbo in terasni prostori za gledalce. Ti se nahajajo na strehah kabin, ki so v neprekinjeni zvezi okrog celega kopališča in služijo obenem za solnčne kopeli ter so zvezani s spodnjim delom kopališča s številnimi stopnišči. Vsa zgradba je projektirana v železobetonu, ki najbolj odgovarja modernim higijenskim zahtevam. Udobnega prostora bo v kopališču za 1000 kopalcev. Obširni prostor v okolici kopališča se namerava prirediti za sport na suhem, za nogomet, tennis itd. Tudi tu se bodo lahko uporabile terase za gledalce, katerim zadostuje, da se obrnejo.

Ker so se že pričela dela za obnovitev starega bazena, je upati, da si je mestna občina že prisvojila načrt in bo z izvršitvijo pripomogla Ljubljani do novega modernega kopališča.

Ivan Čargo: „Muc“

Iz kitajske lirike

Alojz Gradnik

1. Stara modrost

(Lo-čan-Nai)

Človek živi samo prekratek čas.
Dolgo živé drevesa in papiže,
človeka pa moré skrbi in brige,
kot bilko nagne ga jesenski mraz.

Zato proč s tožbo, žalostjo in tučo!
Naj venec rož vsem glave vam opleta,
poljubljajte, objemajte dekleta
in ne vprašujte za življenje drugo!
Vprašanja so le dolgočasne zanke
in nihče ne bo rešil vam uganke.

Ne tuhtajte, kaj dobro je, kaj greh,
pijača dobra je in ples in smeh
in vedno mnogo, mnogo dobre volje!
Potem brž v jamo — to je še najbolje.

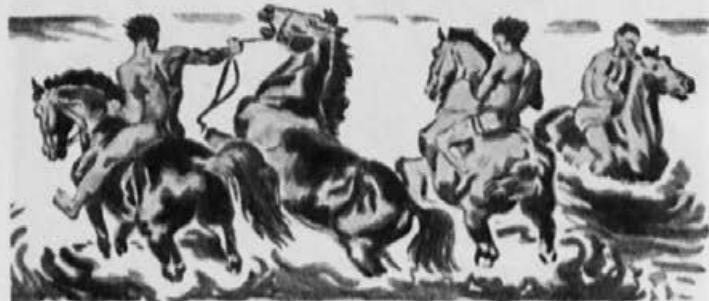
2. Dekletova tožba

(Iz Šikinga)

Rotim te, več ne hodi k meni v vas,
ne pni na vrbo se, ki mladoleta
pod mojim oknom svoje veje spleta!
Saj veš, da te ljubiti več ne smem.
Tako je mojih starišev ukaz.
O vem, predragi, da me rad imaš,
a moram se udati in molčati,
ker hoče oče to in hoče mati.

Rotim te, več ne preskakuj zidov
dvorišča našega, ne lomi vej
in z murvo našo smiljenje imej!
Saj veš, da te ljubiti več ne smem.
Sestré mi branijo, grdé me brati,
ubogati jih moram in molčati.

Rotim te, ne podiraj vseh ograj
in v mojem vrtu rožic ne teptaj!
Saj veš, da te ljubiti več ne smem.
Hudobni in jezični so ljudje,
in govorica njih je strup — o vem,
da bom brez tebe ovenela mlada,
sam veš, kako bi bila tvoja rada.
Pozabi me, ne misli več na me!

Rajko Šubic: Vojaški konji na Savi

Pri triglavskem župniku

Dr. I. Lah

Z Ivanom Zormanom, našim Amerikancem, ki je enakom navdušen pevec in pesnik, godec in glasbenik, zvest sin domovine, oboževalec naše pesmi in literature, sva se bila namenila pred dvema letoma na Triglav. Želja po domovini ga je namreč prinesla iz daljne Amerike, da vidi v resnici na lastne oči in popolnoma od blizu to, kar je gledal v sanjah od svojih mladih dni, prepeval v zborih na narodnih veselicah s svojimi rojaki in opeval v svojih pesmih, polnih hrepenenja po lepoti slovenske zemlje. Saj naroča prijatelju iz daljave:

Ni dano mi s teboj strmeti
v kraljestvo snežnega Triglava,
a vzklikni gorko tam še zame:
O domovina, bodi zdrava!

Prišel je torej, da jo pozdravi sam. In sva odšla na Triglav z namenom, da posetiva mimogrede triglavskega župnika, saj so tudi v Ameriki odmevale Aljaževe pesmi in so tam med preprostimi ljudmi vžigale ljubezen do petja in do rojstne zemlje. Seveda sva šla preko Vrbe, da pozdraviva rojstno hišo pesnika, o katerem pravi naš Amerikanec, da:

V krajine daleč od Triglava
nam vzori tvoji svetijo,
ljubezen čuvajo do roda,
ponos nam v prsih netijo.

Iz Vrbe sva krenila pod Stol, kjer sva obiskala našega vnetega medvojnega ameriškega agitatorja gospoda Možino, ki hrani na svojem domu ogromen arhiv in zapiske jugoslovanskih mitingov, na katerih so naši rojaki zahtevali osvoboditev stare domovine. Takrat sem se spomnil na Stritarja, ki pravi, da naša domovina ne kaže svojih čudes in zakladov potniku od blizu, ampak da leže zakopani v njenem osrčju in da jih je treba šele odkriti. To velja tudi za ta zaklad pod Stolom. Ti spomini (za katere pa se pri nas nihče ne zmeni) so bili tako zanimivi, da se nama je zdelo popolnoma naravno, da sva zamudila vlak in sva šele drugi dan odpotovala v pravo kraljestvo Triglava. Približala sva se našemu velikanu po najbližji poti mimo šumečega Peričnika skozi Vrata in naš Amerikanec, zadivljen od lepote, je hotel takoj nadaljevati pot. Kajti le malo je Amerikancev, ki so stopili na vrh Triglava, in zdelo se mu je, da bi bilo vendarle imenitno, ako bi se vrnil med nje z zmagovo ovenčan in bi jim mogel prinesiti pozdrave prav tam z najvišjega vrha, ki je tako prijazno vabil k sebi skozi jasni solčni dan. Krenila sva torej po dolini navzgor, toda, ko so se začeli prvi klini pod Pragom, se mu je zdelo previdnejše zapeti iz polnega grla:

Oj Triglav, moj dom,
kako si krasan —

in vrniti se v Aljažev dom, kjer se Triglav vendarle tako od blizu vidi. In če se je človek dotaknil tistih klinov, zabitih v trde skale, ki vodijo na Tri-

Škrlatica z Vršiča

Fot. Egon Planinšek

glav, ali ni bil prav za prav — na Triglavu. Res da ne popolnoma na vrhu — koliko je takih, ki niso nikoli bili — ampak na Triglavu — kakor se reče — je bil vendarle. In pesniško navdahnjeni ljudje imajo navadno to čudovito lastnost, da dosežejo najvišje vrhove lažje v mislih nego v resnici — in morebiti je prvo celo lepše nego drugo — zakaj bi torej ne posnemali našega slavnega Bohinjca dr. Janeza Mencingerja, ki je imel vendar dovolj prilike priti na Triglav, pa je potoval na vrh vedno samo v mislih in poleg tega celo napisal svojo »Hojo na Triglav«, ki je gotovo najlepše delo o našem Triglavu. Zato sva se vrnila, ponavlja stari Koritnikovo geslo:

Dobre noge,
zdravo srce,
bistra glava —
dospo vrh Triglava,

v prepričanju, da bi, če bi hotela — ker nama ničesar od tega ne manjka — lahko prišla na vrh, da pa je to prav za prav nepotrebno, ker sva vendarle bila na njem — namreč na Triglavu. Seveda je treba tu vzeti Triglav bolj v širokem — recimo ameriškem — pomenu besede. Tudi sva mislila, da s tem

nikomur ne napraviva krivice, ako rečeva, da sva bila tam, kajti bila sva, čeprav ne čisto na vrhu, kar je končno popolnoma najina zadeva. Vsak po svoje. Videla pa sva natančno vrh in vse, kar je dosegel najin pogled. Zato sva se drugi dan v polni zadovoljnosti vračala v Mojstrano in se napotila k triglavskemu župniku.

Stopala sva počasi po poti med dolgimi dovškimi njivami proti cerkvi navzgor. Na daleč okrog se je razkrivalo kraljestvo triglavskega župnika od visokih planin tja v skrite planšarije, kjer prebivajo naši zvesti stari gorenjski rodovi. Ni lahka služba v teh krajih, daleč okoli so raztresene ovčice, ki jih pase dovški župnik.

Stopila sva na pokopališče. Tik pred njim so župljani postavili skromen spomenik možem in fantom, padlim v svetovni vojni. Na pokopališču so naju zanimala lastna imena in ona vrsta grobov, ki krijejo v sebi žrtve s triglavskih sten. Dolga vrsta jih je: slovenska, češka, nemška imena. Še zdaj se zdi, da sanjajo o severni triglavski steni, ki se sveti tam izza Vrat in jih gleda s svojo neizprosno doslednostjo. Skoraj očitajoč je molk teh grobov, tihe so sanje, kakor skesane, in napisi, kakor da se pogovarjajo z onimi od daleč vidnimi mesti na ponosno se dvigajoči triglavski steni, kjer je smrt zastavila njih pot navzgor... A glej, tam preko polja prihaja sam triglavski župnik. Čvrsto stopa po ozki stezi in njegov zdravi zardeli obraz se žari v svitu jutranjega gorenjskega solnca. Predstaviva se. Ostro premeri naju od nog do glave in vpraša, kaj želiva. Amerikanec mu pojasni, da je iskreno želel spoznati starega triglavskega pevca, katerega pesmi so tudi onstran morja dobro znane.

Vsa Aljaževa postava je imela izraz pristnega starega Gorenjca, ki je preživel svoje življenje v prirodi, na kmetih, na gorah, in pri misli, da smo pred leti že slavili njegovo osemdesetletnico, se nisi mogel načuditi njegovi mladostni čilosti in zdravi zadovoljnosti. Njegov glas je bil krepek in čist in v obrazu posebna poteza, ki mu je kazala značaj starega dobrovoljnega Kranjca. V razgovoru je bil domač in naraven, kakor da bi govoril z dvema župljanoma iz svoje fare.

»Kakšen doktor ste vi?«

»Filozofije.«

»Hm. Ali ste oženjeni?«

»Ne še.«

»Zakaj pa ne? Kaj pa čakate?«

Spomnil se je na svoja dunajska leta, ko je hotel postati gledališki pevec.

»To veste, jaz sem bil takrat dober tenorist.«

Pripovedoval je o tedanjih pevcih, o znancih in prijateljih.

»Ali sta bila na Triglavu?« je vprašal nena doma, kakor da to ni važno.

Bilo je nama skoraj nerodno. Mislila sva, da naju bo ozmerjal, zakaj nisva šla naravnost preko severne stene, pa na vrh. Jaz sem se opravičeval, da sem bil že devetkrat na vrhu, Zorman pa se je skliceval na to, da nima s seboj turistijske obleke.

Triglavski župnik pa je malo pomislil in rekel s trdo, skoraj očitajočo besedo:

»Povejta vidva meni, kakšna je ta današnja inteligenca, ki pravi, da je pametna, pa se hodi na planine ubijati. Neumna je. Gore so zato na svetu, da jih človek uživa, ne pa, da se človek ubija na njih. Le vprašajta naše ljudi, kaj pravijo o njih.«

To je naju skoraj presenetilo.

»Ali sta bila na pokopališču?«

»Bila sva.«

»Pojdimo še enkrat.«

Poznal je zgodbo vsakega groba. Spominjal se je, kako je prišla vest o nesreči in kako so spravili potem truplo v dolino.

»Ali je tega treba? Zakaj niso ljudje pametni, da bi hodili tam, kjer se da hoditi.«

Pomislil sem, kako mu je bilo vselej, kadar je zahteval njegov ljubljani Triglav novo žrtev.

»Vi ste bili mnogokrat na vrhu, gospod župnik?« vprašuje Zorman.

»Seveda sem bil. A zdaj ne grem več. Lani sem bil še v Vratih. Ko bi bili ljudje pametni.« In zopet pripoveduje o nezgodah, ki so se dogodile iz neprevidnosti in lehkomyiselnosti.

»No, ali gresta malo k meni.«

Sli smo proti vasi in vstopili skozi široka vrata v vežo. Vidi se, da je župnišče zelo staro, prav za prav malo večja gorenjska hiša. Spodaj kuhinja in domače shrambe, zgoraj pisarna in stanovanje. Na stenah mnogo starih podob, vse spominja na stare čase. V stanovanju mnogo spominov od znancev, fotografije iz slavnih planinskih dogodkov, diplome, na mizi čaša domačih planinskih rož. Tam pri oknu daljnogled, ki ga je bil svoj čas kupil za pet goldinarjev, s katerim je triglavski župnik gledal naravnost skozi okno na vrh Triglava. Tu je torej njegova triglavska opazovalnica. Razkazal nama je darove, ki so mu jih poslali svojci ponesrečencev iz tujine, ker je poskrbel za pogreb. In potem smo končno prišli k njegovim skladbam. Z Zormanom sta se o tem obširno razgovorila, o pesmarici in cerkvenih pesmih; imel je še nekaj zaloge svojih skladb, ki si jih je Zorman seveda takoj nakupil za ceno, ki je pričala o vsej skromnosti našega narodnega pevca.

»In zdaj morate slišati še moje orgle,« je rekel. »Pojdimo v cerkev.«

»Res, Aljaževe orgle so pele lepo. Imel je svoj cerkveni zbor in je pri kaplanovi maši sam orglal. Mojstra sta se skušala, kateremu bodo lepše pele.«

»No, kaj pravite, a,« je rekel Aljaž z nekakim ponosom. Priznala sva mu, da ima vse lepo urejeno. Človek je nehote pomislil o tej tihi sreči in zadovoljnosti osemdesetletnega starčka, ki je tu preživel svoje življenje, živeč svojemu ljudstvu, svojemu triglavskemu kraljestvu, pesmi in glasbi in naravni lepoti.

Ko sva odhajala, sva se še dolgo ozirala nazaj na preprosto vas, kjer se je med drevjem kazalo njegovo župnišče, in sva mislila o sreči tega naravnega, dobrega in v svoji skromnosti tako zadovoljnega človeka, ki je daleč od sveta našel svoje kraljestvo dela za narod in dom. Vkllesal je svoje ime neizbrisano v triglavske vrhove in brez bogastva otvarjal svetu bogastvo naših gorá.

In sedaj je umrl triglavski župnik. A kdo ima lepši spomenik, nego je njegov stolp na vrhu Triglava?

Moda za gospode

Nekaj smernic za prehodno poletno-jesensko dobo 1927

V modi so spet dvovrstne višnjeve obleke s kratkim suk-njičem in širokimi, ameriškimi krajci. Suknjič se zapenja samo na dva gumba, zgornja dva gumba ostaneta odpeta. Telovnik je precej izrezan. Hlače so precej široke ter imajo spodaj 3 cm široko zavihane robove.

Druga oblika nam kaže polsportno obleko, ki pa se lahko nosi tudi na promenadi. Barve je svetlorjave, žepi so naši, suknjič pa je nekoliko daljši, kakor pri prvem modelu.

Velikopotezno in trajno reklamo
izvršite lahko v „RAZGLEDU“

Novo oblike telovnikov

Na letovanju

Le izpremena krajša nam čas in daljša zdravje. Ko nastane soparna vročina v mestu, si rad vsakdo napolni svoje kovčke ter se odpravi na letovanje, ako utegne in ima dovolj sredstev. Sicer pa naj rajši ostane doma. Razločujemo pa več vrst letoviščarjev: resne, solidne, pustolovske, filistrske, romantične, asketske, hedonistične, skopuške, potratne i. dr. Kakršen je pač temperament in element, kakršnega si zdravja, starosti, podjetnosti in denarnosti.

Velikopotezen letoviščar se po kratkem razmišljanju odloči za morsko kopališče ali gorsko letovišče. V svoje kovčke položi predvsem dovolj perila, eno ali dve svetli, lahki obleki, bele ali sive hlače ter moder sako, temnejšo prehodno obleko za pusto ali hladno vreme, kombinirano obleko, t. j. črn ali sivkast sako in telovnik ter modne hlače, napoln sportno obleko, in popolno turistovsko opravo ter za vsak primer še lahek smoking ali frak. K vsem tem oblekam je treba seveda primernih čevljev. K svetlim oblekam spadajo lahki, svetli čevlji. K svetlim hlačam se prilegajo najlepše kombinacije dveh vrst usnja na zadrgo, potem sportni čevlji in k smokingu črni lakasti na zadrgo brez kapice. Mnogo pozornosti je polagati tudi na korektne kravate.

Na pot si vzame še raglan iz mehkega precej živovzorčastega blaga, potreboval bo pa tudi svetel površnik za deževje preko dneva in teman z event. svilenimi reverji za zvečer. Da ima s seboj tudi sportno čepico, lahak klobuk ali slamnik ter neizogibni nesoser, menda ni treba omenjati.

Resen letoviščar si izbere kraj na deželi, po možnosti ob železnici, da se lahko včasih odpelje domov pogledat, je li vse v redu. S seboj vzame dve obleki; eno že bolj obrabljeno event. s kratkimi sportnimi hlačami za delavnik, par sportnih srajc, solidne močne čevlje, platnen sako, eno boljše lahko obleko za praznik in površnik, krepko palico in dežnik.

Najsrečnejši so ljudje, ki vedo, da je povsod dobro, a doma najboljše, da je solnce povsod isto in voda povsod enako mokra. Take vrste letoviščar se odpravi kopat v bližnjo reko, kjer se solnči in koplje prav tako dobro, kakor v morju ali na modnem jezeru. V sportnih hlačah in sportni košulji, gologlav z batino v desnici, hlačicami in brisačo v žepu, preživlja ob reki, v senčnem gozdu ter v skromni kmetiški krčmi lahko najlepše, najcenejše počitnice. Seveda, ako ima dovolj humorja in odprto dušo za lepoto narave, ki je je bogata naša domovina povsod, kamor nas zanese noga ali pripelje kolo.

Udobnost in harmonična oprema sta v vsakem miljeju glavna pogoja za prijetno letovanje. Prvo in najvažnejše pa je vendarle harmonično razpoloženje. Resnoba ali celo skopuški (radovoljno ali prisiljeno) filistrski letoviščar se ne bo počutil ugodno v nemirnem, veseljaškem elegantnem letovišču, a razvajen gentleman in modna dama ne moreta živeti udobno v skromnem vaškem gorskem zakotju.

Bodi kjerkoli: povsod naj bo gospod korekten po svoji noši in svojem vedenju, zakaj kritično ga motre oči ne le tujcev, temveč tudi našega ljudstva. In po možeh se ustvarja sodba o kulturi in civilizaciji našega naroda. Milena Govekarjeva.

OETKER-jeva

BISTRRA GLAVA

Česa želite?

Želite li šarklje, močnata jedila, pecivo in torte v najvišji popolnosti in lahki prebavljivosti? ... Potem pripravite iste izključno po Dr. OETKER-jevih receptih in z

Dr. OETKER-jevim

pecilnim praškom!

Če gremo k poroki

Pri nas je žalibog še vedno v navadi, da za vsako svečanost natakemo nase frak. Smatramo ga za ono idealno, ofiциelno oblačilo, ki ga nosimo potem bodisi zjutraj, popoldne ali zvečer. Kdor ima količjak smisla za modo, bo opazil kaj zanimive, včasih naravnost nepojmljive posebnosti. Ti pride človek s frakom, mehko košuljo, črno kravato in črnim telovnikom, nato z lepim, zastarelim cilindrom ter čudovito podjetno pisanim površnikom! Pa so še drugačni! Z občudovanja vredno samozavestjo nastopi v najkorektnjšem fraku z belim telovnikom, belo kravato in lakastimi čevlji, zraven pa se zavije v največji vročini opoldanskega solnca v kakšen havelok

in niti ne ve, kako smešno se mu poda podnevi ta, zvečer tako pravilna obleka! Tretji zopet, kakor da se zaveda svojega koraka — pride v žalni obleki. Črno in zopet črno! — Torej enkrat za vselej: Gospod naj obleče za civilno ali cerkveno poroko enogumbni žaket iz črnega ševijota. Telovnik bodi iz belega pikeja, ki ne sme biti preveč izrezan. Hlače morajo biti sive in progaste, čevlji lakasti z vložki in na gumbel! Na glavo cilindar! Tako se je treba obleči, če je poroka podnevil! Šele za svečano večerjo se preobleci in potem je frak gotovo na mestu!

Današnji človek mora priznavati modo. Če je ne priznava, tudi vsaka druga črna »izredna« obleka nima prav nobenega smisla! —ec.

Našim cenj. naročnikom in tistim, ki še niso.

S tretjo številko „Razgleda“ zaključujemo prvo četrtletje naše slovenske revije. Zahvaljujemo se najprisrčneje vsem našim naročnikom ter jih prosimo, da tudi v nadalje ostanejo naši prijatelji in podporniki. Toda mnogo, žal mnogo preveč je tistih, katerim smo poslali prvo ali drugo številko na ogled in ki je do danes niso niti vrnili, niti poslali naročnine! Če kdo noče poslati naš naročnik — naj list vrne! To ne stane prav nič, če pa revijo obdrži in kljub temu ne postane naročnik — pa nam napravi pri vsaki številki 8 Din škode. To je brezobzirnost, katero bomo skušali zatreti s tem, da bomo vse take brezobzirneže z imeni priobčili v naslednjih številkah „Razgleda“. Uprava prosi ponovno vse, da nakažejo z novim četrtletjem naročnino po priloženi položnici.

Uprava.

Ravnatelj zasedbe

Ravnatelj zasedb pri filmu je oni mogočni gospod, ki razen prvih glavnih vlog porazdeli vse ostale srednje in najmanjše med sposobne igravce. Veš dan nima nobenega drugega opravka, kakor studirati veliko armado prijavljenih igravcev in igravk, ki bi prišle za dotični film v poštev.

Postopanje v tem zasedanju, polnem velike odgovornosti, je približno tako:

Ko so končane prve priprave za film, dobi ravnatelj prepis režijske knjige. Na podlagi tega zvezka mu je treba izbrati vse vloge, katere niso po režiserju označene za že zasedene. Če sta za eno in isto vlogo izbrana dva ali celo več pripravnih, je treba ravnatelju seveda napraviti poskusno snemanje, ki odloči potem, kdo dobi vlogo.

Iz teh kratkih besed bi se dalo sklepati, da je posel takega ravnatelja prav za prav silno lahek in enostaven. Vendar temu ni tako.

Povprečno mora tak ravnatelj sprejeti dnevno najmanj tri sto oseb, katerim se pridruži navadno ravno toliko telefonskih pogovorov. Sleherni od teh je seveda do groba prepričan, da ima vsa svojstva za velike stvari pri filmu in da je edinole njemu dano, postati drugi Valentino ali druga Lia de Putti.

In tu se prične prvi izmed težkih opravkov, ki jih ima ubogi ravnatelj. Prepričati vsakega posameznega od teh navdušencev, da ne bo nič z velikansko in naglo karijero, da za prvo silo in tudi za drugo niti mesta med komparzi ne morejo dobiti — to je že delo, ki je vredno vse plače takega ravnatelja.

Ko je torej ravnatelj končno te v vrtoglavih višinah ploveče zvezde bodočnosti treščil ob tla, tedaj se te zvezde spremene v pohlevne ovčice in izjavljajo, da so pripravljene sprejeti vsako, tudi najmanjše delo. No, potem jih ravnatelj vpiše. Na karto, ki navaja vse podrobnosti o značaju, stroki, za katero bi bil dotični najbolj sposoben, in končno tudi — kar je najvažnejše — kakšno ima garderobo. Slika — katero nosijo taki filmski moške in žene vedno s seboj — pride na zadnjo stran karte — karta sama pa v kartoteko, ki obsega navažno več tisoč takih »bodočih«. Ta kartoteka je razdeljena v več oddelkov, ki vsebujejo natančno urejene tipe, za katere bi prišli prijavitelji v poštev. Če »naroči« torej režiser pri direktorju zasedbe tri barabe, enega bankirja, štiri prodajalke, dva ministra in štiri policiste — se kratkomalo obrne ravnatelj na gospodično, ki urejuje register, ter si izbere iz oddelkov »barabe«, »ministre« itd., vse potrebno v najkrajšem času. Kakor hitro pa pride izbrani do vloge, dobi na karto posebno znamenje, da je že zaposlen. Na ta način je mogoče ravnatelju dobavljati »hitro in poceni« ves potreben material, ki ga potrebujejo režiserji.

Razumljivo je, da pride ravnatelj zasedb včasih v stik z ljudmi, ki zahtevajo najtrših živcev. Ženske, ki ne kažejo sicer prav nič nenormalnega, stopajo v ravnateljevo sobo z besedami: »Mnogo ljudi mi je že reklo, da sem na las podobna Gloriji Swanson, pa sem prišla, če mi lahko daste priliko...«

Mnogo jih je, ki se čisto mirno postavijo na tole stališče: Igram vloge iste vrste, kakor Pola Negri. Če me angažirate, se zadovoljim spočetka z manjšimi vlogami...

Šiba božja za ubogega ravnatelja so tudi matere z otroki. Slednji se pačijo na vse možne in nemožne načine v prepričanju, da le in edinole radi tega še niso Jackie Coogan, ker se jim ni nudila prilika.

Najštevilnejših, ki hočejo biti Valentino — sploh ni mogoče popisati.

Posebno paznjo mora polagati ravnatelj na to, da angažira vedno le »osebnosti«. To lastnost mora imeti vsak filmski igravec, sicer je za film nesposoben. Lepot imajo na cente in jih ravno radi tega tudi bog ve kako ne želijo. Seveda je dobrodošel, kdor združuje z osebnostjo tudi lepo zunanost, toda to je redek slučaj in iščejo radi tega rajši markantnih osebnosti. Iz teh rastejo potem zvezde. —ec.

Āstre

Vlad. Kapus

I.

Zavriskal hrib, odpel je gaj,
in zlato polje poklonilo,
zaklade kmetu podarilo.
Sedaj povsod je pravi raj.

In sredi lepih, srečnih dni,
v vrtu astre so vzcetele,
bolestno vest nam razodele:
da kmalu pride konec lepih dni.

II.

Vetrič, poslanec jesenski,
pripluje čez belo goro,
dahne na pisano gredo,
kjer astre otožne cveto.

Vetrič poljublja cvetice,
zaziblje, šušlja jim lahno:
V gorah mrjejo sestrice,
a jutri — pa vas več ne bo.

*Naš 1000. naročnik
učiteljica gdčna Marica Klančnikova iz Braslovč*

Polje

Vlad. Kapus

Šel pomladi sem čez polje,
ko pšenica je cvetela,
ko poleti tam sem hodil,
dekle moja jo je žela.
Kaj mi mar pšenica zlata,
treba jo je žeti, mleti,
meni le je mak ugajal,
ki sem videl ga cveteti.
Mak rdeč sem dal sosedi,
kaj mi vse je obljubila:
da postane mi ženica
in me srčno bo ljubila. —
Danes pa je njiva prazna,
mlinar kupil je pšenico,
dekle moje je zasnubil,
vzel žanjico za ženico.

Iz našega družabnega življenja. Poroka v ugledni ljublj. rodbini. Hčerka ravnatelja in primarija drž. blaznice na Studencu se je poročila z zdravnikom dr. Frankotom. Slika nam kaže svate. V sredi ravnatelj dr. Divjak, ob njegovi strani nevesta gdč. Jela Divjakova in ženin dr. Franko

Fot. Bešter

Damam

Ako si kupiš avto, ne išči velikega voza posebnega, ekstravagančnega tipa. Tak voz je indiskreten ter izdaja tvoje zveze, dostikrat pa še kaj več.

★

Avtomobil in žena sta si jako podobna. Oba sta komplicirana in potrebujeta strokovnega znanja. Oba zahtevata subjektivnega ravnanja, nege, gojenja — čim več najboljšega bencina.

★

Ako hočeš spoznati moža - kavalirja, počakaj prvega defekta. Štala boš ob odprtem motorju in večina gospodov se bo sladko smehljajoč in obračajoč desetkrat glavo za teboj — peljala dalje.

Iz družabnega življenja. Poroka v rodbini Divjakovih. Romantično razpoloženje svatov na ribniku na Studencu

Fot. Bešter

Metropolis

Roman
spisane
Thea u. Harbou

(2. nadaljevanje)

Metropolis ni poznala nedelje. Metropolis ni poznala ne veselje, ne praznovanj. Metropolis pa je imela najkrasnejšo cerkev sveta, na najbogatejši način okrašeno v gotskem slogu. In v davnih časih, o kateri pripoveduje samo stara zgodovina, v tistih časih je z zvezdami kronana Devica gledala kakor skrbna mati preko pobožnih, rdečih strehá ter se smehljala. Edina družba njene miline so bili golobčki, ki so gnezdili v spačenih gobcih kamenitih živali — in pa zvonovi, imenovani po štirih arhangelih, od katerih najlepši je bil zvon sv. Mihaela.

Se so peli arhangelji svojo staro, bronasto pesem — toda če je rjovela Metropolis, je celo sv. Mihael ohripel. Novi stolp Babel se je povzpел visoko nad skromno višino cerkve, in mlada dekleta iz tridesetega nadstropja so ravnotako globoko zrla na zvezdami kronano Devico, kakor je zrla ona nekdanja pobožna, rdeča streha. Na mesto golobov pa so prišla letala, ki so švigala med poslopji, gnezdila na strehah, s katerih so v nočeh žarke pšice kazale letalcem smer in pristanišče.

Freder je ugibal, in to ne brez nekam tujega občutka grenkobe, kolikokrat pač mu bo še dovolil veliki gospodar mesta Metropolis veličastni prizor, ki ga je nudila cerkev ob vsakem jasnem dnevu.

... Ko je solnce zašlo za hrbtom mesta Metropolis, da so se pohrobile hiše in podolinile ceste, ko so curki, kakor v mrazu trepetajoče luči lili iz vseh oken, z visokih sten, s strehá in iz naročja mesta, ko se je dvignil neslišni vrišč svetlobne reklame, ko so zaigrali žarometi v vseh barvah mavričnih na Novem stolpu Babel, ko so se sklenili avtobusi v neskončno verigo luč bruhajočih pošasti in so postali mali avtomobili kakor male svetle ribice v brezvodni globočini in se je iz nevidnih pristanišč podzemskih valil vedno enak magični žarek, prehitovan od bežnih

senc, tedaj je strmela cerkev v tem brezbrežnem oceanu luči, ki je z žarenjem razblinjala vse oblike, kot edina temna mrkost, črna in neizprosna, ki se je izločila sedaj v svoji veličastni neosvetljenosti od zemlje, se dvigala vedno višje in višje ter oblikovala v tem prekipenju kaotične luči edino mirovanje, edino vladanje.

Toda Devica na vrhu stolpa je imela lastno milo luč zvezdá in je plavala na srpu srebrnega meseca, osvobojena temote mrtvega kamena.

Nikdar ni Freder videl obličja Device in vendar ga je poznal, poznal tako, da bi ga mogel narisati: Trpki obraz device, sladki obraz matere...

Sklonil se je, objemši z rokami železno ograjo.

»Poglej me, Devica!« je prosil. »Mati, poglej me!«

Ostri žarek žarometa se mu je zarezal v oči, da je jezen zamežal. Drveča raketa je zvižgala na nebu in raztresla v blede mrak poznega popoldne počasi kapljajočo besedo: Yoshiwara...

Čudno belo in s presunljivo žarki je visela nad nekim nevidnim poslopjem visoko nagromadena beseda: kino.

Vseh sedem mavričnih barv je plamenelo mrzlo in pošastno v neslišno valovečih krogih. Ogromni številčnik ure na Novem stolpu Babel se je kopal v rezkem križnem ognju žarometov. In vedno znova in zopet znova je kapljala iz bledega, brezizraznega neba beseda: Yoshiwara...

Frederjev pogled je visel na uri Novega stolpa Babel, kjer so se vžigale sekunde kot dihajoči bliski in zopet ugašale, neustavljive v prihajanju, kakor v odhajanju. Pomeril je čas, ki je minil, odkar je zarjovel glas mesta Metropolis — po krmi, po krmi, po krmi. In vedel je: za besnečimi bliski sekund na Novem stolpu Babel je ležal prostrani, goli hram z ozkimi, visokimi okni, z vključitvenimi deskami in z mizo v sredi, ki je tvorila najduhovitejši instrument, ki si ga

je ustvaril gospodar mesta Metropolis, da igra na njem, igra, kot edini mojster.

Na skromnem stolu pred njim utelešenje velikega možganja: gospodar mesta Metropolis. Poleg njegove desne roke modra, občutljiva plošča, na katero bo segel z nezmotljivo točnostjo zdravega stroja v trenutku, ko se bo dovolj sekund razdivjalo v večnost in bo Metropolis zopet rjovela po krmi, po krmi, po krmi...

Frederja je objelo neubegljivo prepričanje, da mora zblazneti, če bi zarjovelo mesto še enkrat po krmi. In preverjen o nesmotrenosti svojega namena, se je okrenil od lučnega besnenja in nameril korake h gospodarju mesta Metropolis, ki je nosil ime Joh Fredersen in je bil njegov oče.

2.

Lobanja Novega stolpa Babel je bila obljudena s številkami.

Iz nevidnega vira so kapljale številke ritmično skoz hlajeni zrak mračnega hrama, govornice z jasnimi, ne preglasnimi, umerjenimi glasovi, se zbirale kakor v tolmunu na mizi, za katero je delovalo veliko možganje mesta Metropolis, ter postajale predmetne pod peresi njegovih tajnikov. Osem mladih ljudi, med seboj podobnih kakor bratje, ki si niso bili. Kljub temu, da so sedeli kakor podobe iz kamna, na katerih so se premikali samo pišočji prsti desne roke, kljub temu je predstavljal sleherni izmed njih s potnim čelom in odprtimi usti pravo utelešenje neskončne zasopljenosti.

Nihče ni dvignil glave, ko je vstopil Freder. Tudi njegov oče ne.

Svetilka pod tretjim govorilom je zažarela belo-rdeče. Newyork govori.

Joh Fredersen je primerjal številke večernih kurzov s tabelami, ki so ležale pred njim. Potem se je začul njegov glas, mirno kakor brez tresljajev:

»Zmota. Vprašati.«

Prvi tajnik se je prestrašil, sklonil hrbet in odšel z neslišnimi koraki. Leva obrv Fredersenova se je skoro nevidno dvignila, ko je gledal za odhajajočim — le tako dolgo, kolikor je bilo mogoče brez okrenitve glave.

In kratka, majhna črta s svinčnikom je prerezala neko ime.

Belo-rdeča luč je žarela. Glas je govoril. Številke so kapljale v veliki hram. V lobanjo mesta Metropolis.

Freder je stal nepremično pri vratih. In si ni bil na jasnem, da-li ga je njegov oče opazil ali ne. Kadarkoli je prestopil prag tega velikega hrama — vedno je postal zopet desetletni deček, katerega bistvena poteza je — negotovost — napram tej veliki, zaključeni in vsemogočni gotovosti, ki nosi ime Joh Fredersen in je njegov oče.

Prvi tajnik je stopil mimo njega z nemim, vdanim pozdravom. Podoben borcu, ki premažan zapušča bojišče. Apnenasti obraz mladega človeka je za hip postal pred Frederjevimi očmi kakor velika, belo lakirana maska. Potem je ugasnil.

Freder se je ozrl na uro, ki je zavzemala, kakor velikansko kolo, vso steno. Bila je enaka ura, ki je tudi z višine Novega stolpa Babel, oblita od žar-

metov, razbrizgavala sekundne iskre nad ogromnim mestom Metropolis. V to uro je molela glava Joha Fredersena. Visela je ta ura kakor zmlevajoči, a vendar zdržani žar glorijske nad možganjem mesta Metropolis.

Ob visokih, ozkih oknih so besneli žarometi v deliriju barvne bitke. Lučne arkade so se penile ob šipah. Zunaj, globoko ob vznožju Novega stolpa Babel je vrelo mesto Metropolis. Toda v tem hramu ni bilo čuti nobenega glasu, razen številčk, neprestano kapljajočih.

Rotwangove naprave so zadušile vsak šum, ki je prihajal od zunaj.

V tem hramu, ki je bil podjarmljen in obenem kronan od orjaške morilke časa, od številke kazoče ure — v tem hramu so bile važne samo številke. In sin velikega gospodarja mesta Metropolis je zapopadel, da beseda, ki ni številka in prihaja iz vidnih ust — ne bo slišana tako dolgo, dokler bodo kapljale številke iz nevidnosti.

Končno je ugasnila belordeča luč. Glas je utihnil. Roke tajnikov so prenehale s pisanjem in za nekaj trenutkov so obstali kakor ohromeli, izmučeni in izžeti. Potem je dejal glas Joha Fredersena z nekako suho nežnostjo:

»Hvala. Jutri.«

In, ne da bi se ozrl:

»Želiš, moj dragi?«

Sedem tujcev je odšlo iz onemelega hrama. Freder je stopil k očetju, katerega pogledi so oblivali tabele z začetnimi številčnimi kapljami. Frederjeve oči so se ustavile na modri plošči, poleg očetove desne roke.

»Kako veš, da sem tu?« je vprašal tiho.

Joh Fredersen ga ni pogledal. Njegov obraz je dobil pri prvem vprašanju izraz potrpljenja in ponosa, vendar pa ni izgubil izraza čuječnosti. Pogledal je na uro. Njegovi prsti so drseli po vitkih tipkah na mizi. Neslišno so švigala povelja k čakajočim ljudem.

»Vrata so se odprla. Nihče ni bil javljen. Nihče ne pride k meni neprijavljen. Samo moj sin.«

Luč pod steklom — vprašanje. Joh Fredersen je luč ugasnil. Vstopil je prvi tajnik pred velikega gospodarja mesta Metropolis.

»Prav ste imeli. Bila je zmota. Je že popravljena,« je javljal brez glasu.

»Hvala.« Brez pogleda. Brez kretnje. »V banki je naročeno, da Vam izplača Vašo plačo. Lahko noč.«

Mladi človek se ni ganil. Tri, štiri, pet, šest sekund se je razpršilo na ogromni merilki časa. V apnenastem obrazu mladega človeka je gorelo dvoje praznih oči, ki so tiščale v Frederja plameneči znak strahu.

Leno se je dvignila rama Joha Fredersena.

»Lahko noč,« je dejal zadavljeno mladi človek. Šel je.

»Zakaj si ga odslovil, oče?« je vprašal sin.

»Ni mi bil uporaben,« je odgovarjal oče, in še vedno ni pogledal sina.

»Zakaj ne, oče?«

»Ne morem rabiti ljudi, ki vztrepetajo, če jih nagovoriš,« je dostavil gospodar mesta Metropolis.

»Morda je bolan... Mogoče je žalosten, skrbi za koga, ki ga ljubi...«

»Mogoče. Možno pa je tudi, da je še omamljen od predolge noči v Yoshiwari... Pazi, Freder, in ne smatraj ljudi samo zaradi tega, ker trpi, za dobre, nedolžne in za žrtve. Kdor trpi, je postal kriv; na sebi — na drugih.«

»Ti ne trpiš, oče?«

»Ne.«

»Ti si brez krivde?«

»Doba krivde in trpljenja je daleč za menoj, Freder.«

»In če bo sedaj ta človek... Še nikdar tega nisem videl... toda uverjen sem: tako kot on, zapuščajo sobe ljudje, ki so odločeni, končati svoje življenje...«

»Mogoče.«

»In če boš jutri zjutraj zvedel, da je mrtev... ali te to ne bo prav nič ganilo?«

»Nič.«

Freder je molčal.

Roka njegovega očeta je zdrsnila čez tipko in jo potisnila navzdol. In v vseh prostorih, ki so ležali pred lobanjo Novega stolpa Babel, so ugasnile bele svetilke. Gospodar mesta Metropolis je sporočil svetu krog sebe, da noče biti moten brez posebnega povoda.

»Ne morem trpeti,« je nadaljeval, »da človek, ki ob moji desni roki skupno z menoj deluje za mesto Metropolis, zataji edino prednost, ki jo ima pred strojem.«

»In ta je, oče?«

»Da mu je delo užitek,« je dejal gospodar mesta Metropolis.

Frederjeva roka je segla v njegove lase in obtičala v plavih kodrih. Odprl je usta, kakor da hoče spregovoriti, toda govoril ni.

»Meniš li,« je nadaljeval Joh Frederson, »da bi potreboval peresa svojih tajnikov zato, da mi kontrolirajo borzne objave? Tabele in prekomorske naprave Rotwangove so stokrat zanesljivejše in hitrejšje od pisarskih možganov in rok. Toda po natančnosti stroja mi je mogoče meriti natančnost človeka — po dihanju stroja — pljuča človekova, ki tekmujejo z njimi.«

»In človek, ki si ga pravkar odpustil in ki je obsojenec (... zakaj, kogar odpustiš ti, oče, za tega pomeni to: navzdol, navzdol!)... ta je zgubil sapo? Kajne?«

»Da.«

»Ker je bil človek in ne stroj...«

»Ker je pred strojem zatajil svojo človečnost.«

Freder je dvignil glavo in svoj zmeden pogled.

»Ne morem ti več slediti, oče,« je dejal izmučen.

V obrazu Joh Fredersena se je poglobil izraz potrpljenja. »Ta mož,« je pripomnil tiho, »je bil moj prvi tajnik. Dobival je osemkratno plačo zadnjega. Opraviti je moral torej osemkratno delo. Meni. Ne sebi. Jutri pride peti tajnik na njegovo mesto. In v enem tednu bodo štirje radi njega nepotrebni... Tega moža potrebujem.«

»Ker prihrani štiri druge...«

»Ne, Freder. Temveč, ker občuti delo od štirih kot užitek! Ker se zažre v delo — strastno zažre kakor ženske.«

Freder je molčal. Joh Fredersen je pogledal svojega sina. Pozorno ga je pogledal.

»Mar si kaj doživel?«

Lepi, žalostni pogledi mladeniča so spluli preko njega v praznino. Divja, bela luč se je penila ob oknih ter zapuščala v ugašanju nebo kakor žametno črno preprogo nad mestom Metropolis.

»Ničesar drugega nisem doživel,« je dejal jec-ljaje Freder, »kakor to, da sem prvič v svojem življenju mislil, da sem zapopadel stroj...«

»To bi pomenilo mnogo,« je odvrnil gospodar mesta Metropolis. »Toda najbrž se motiš, Freder. Da si bistvo stroja resnično zapopadel — bi zdaj ne bil tako zmeden.«

Počasi so se vrstile njegove oči k očetu in z njim vsa brezmočnost nerazumevanja.

»Kako naj bom drugačen, kakor zmeden,« je dejal, »če pridem skoz strojarne... skoz čudovite dvorane čudovitih strojev... in vidim bitja, privezana na nje z zakonom večne čuječnosti, oči brez vek...«

Prenehal je. Njegove ustne so bile suhe kakor prah.

Joh Fredersen se je naslonil. Svojega pogleda ni umaknil od sina in še vedno ga je neprestano motril.

»Zakaj prihajaš k meni skoz strojarne?« je vprašal mirno. »Ni to ravno najkrajši, niti najlagodnejši pot.«

»Hotel sem,« je dejal njegov sin, iskaje besed, »hotel sem pogledati v obraz ljudem, katerih otroci so moji bratje — moje sestre...«

Zganil se je, kakor da hoče besede, komaj izgovorjene, ujeti v zraku in jih zadržati. Toda bile so izgovorjene. Joh Fredersen se ni ganil.

»In kaj si našel?« je vprašal.

Sekunde, sekunde, sekunde tišine. Potem, kakor da se je vrgel sin z izkoreninjenim in odtrganim lastnim bistvom, s kretnjo izčrpne predaje pred svojega očeta... In vendar — stal je mirno, z le nekoliko upognjeno glavo... in je govoril tako tiho, kakor da umira vsaka beseda med njegovimi ustni.

»Oče! Pomagaj ljudem, ki živé ob strojih!«

»Ne morem jim pomagati,« je govorilo možganje mesta Metropolis. »Nihče jim ne more pomagati. So tam, kjer morajo biti. So to, kar morajo biti. Za kaj drugega in za kaj več so nesposobni.«

»Ne vem, za kaj so sposobni,« je dejal Freder, brez glasu; glava mu omahne na prsi, kakor napol pokošena. »Vem le, kar sem videl... in da je bilo to nekaj strašnega... Hodil sem skoz strojarne, ki so bile kakor templji. Vsi veliki bogovi so prebivali v belih templjih. Baala in Moloha sem videl; nekatere zelo prijazne, nekatere strahotno samotne. Videl sem voz bogov čagernautskih in stolpe molčanja, srpasti meč Mohamedov in križe golgatske. In vse samo stroji, stroji, uklenjeni na svoje podstavke kakor božanstva na svoje prestole. In živé z ležišč, na katerih sloné, bogovom podobno življenje: brez oči videči, brez ušes slišoči, brez govora in vendarle vse sebi oznanjujoča usta, ne mož, ne žena in vendarle zaplojajoči, sprejemajoči, porajajoči; brez življenja in vendarle z neumrljivim dihom svojega žitja ozračje templjev pretresujoči... In poleg teh božanstvenih strojev sužnji teh božanstev: ljudje, kakor zmleti med to družabnostjo strojev, med samotnostjo strojev. Ni jim treba prenašati tovorov; to opravi stroj.

Ni jim treba dvigati, to opravi stroj. Nikakega drugega opravka nimajo, kakor vedno enega in istega. Po ozkih sekundah odmerjen — vedno isti prijem ob isti sekundi, ob isti sekundi. Imajo oči, pa so vendarle slepi za vse drugo, razen za skale manometrov. Imajo ušesa, pa so vendarle gluhi za vse drugo, razen za bobnenje svojega stroja. Bedijo in stražijo in nimajo nobene misli več, razen ene: če popusti njihova čuječnost, se prebudi stroj iz navideznega spanja, prične rohneti, in razrohni sam sebe na kose. Stroj pa, ki nima ne glave, ne možganov, sesa in sesa z napetostjo čuječnosti — večne čuječnosti — možgane svojega stražarja iz ohromele lobanje in sesa in ne popusti, dokler ne visi na izsesani lobanji bitje — ki ni ne človek, ne stroj, izčrpan, izdolben, izrabljen. In ti, oče, ti položiš svoj prst na malo, modro ploščo poleg desne roke in tvoje veliko, čudovito, grozno mesto Metropolis zarjove in oznani, da je gladno, da hoče svežega človeškega mozga in možgan. Živa krma pa se vali kakor ogromna reka v strojarne, podobne templjem — iz katerih bruhajo izrabljeni...«

Glas se mu je strl. Trdo so se zadeli členki njegovih rok, ko je pogledal očeta.

»... in so le ljudje, oče — !«

»Žalibog. Da.«

Glas očeta je zvenel v ušesih sina, kakor da govori za sedmimi zaprtimi vrati.

»Da se ljudje tako naglo obrabijo ob strojih, Freder, ni dokaz za požrešnost strojev, temveč dokazuje pomanjkljivost človeškega materijala. Ljudje so produkti slučaja, Freder. Bitja enkrat za vselej. Če imajo napako v ulitku, jih ne moremo drugič poslati v plavže. Prisiljeni smo, porabiti take, kakršni so. Pri tem pa je statistično dokazano, da postaja delazmožnost neduhovnih delavcev od meseca do meseca manjša...«

Freder se je smejal. In ta smeh je prihajal iz njegovih ust tako pust, tako izsušen, da je Joh Freder senkoma dvignil glavo in premotril sina iz ozkih vek. Počasi se je dvignila njegova obrv.

»Ali se ne bojiš, oče — da pride dan, ko ne bo več te krme za tvoje ljudi zročje stroje in da bodo morali vsi Molohi iz stekla, gumija in jekla, vse Durghe iz aluminija s platinskimi venami — žalostno poginiti od lakote?«

»Slučaj je možen,« je dejalo možganje mesta Metropolis.

»In kaj tedaj?«

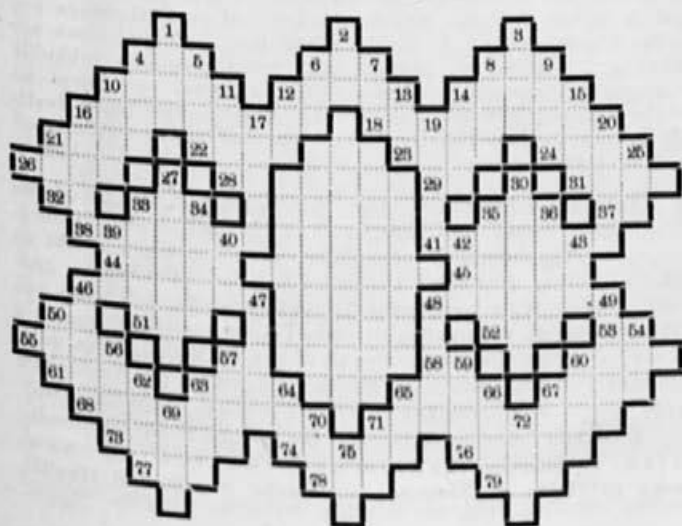
»Tedaj,« je dejalo možganje mesta Metropolis, »tedaj mora biti že oskrbljeno za nadomestilo človeka.«

(Dalje prihodnjic)

Nagrajna križanka št. 3

Podrobni načrt nagrad
glej v 1. št. „Razgleda“

Navpično: 1. Sorodnik. 2. Filmski igralec. 3. Kitajski delavec. 4. Varnostna znamenja obmejnih Slovencev. 6. Cvetlica. 7. Število. 8. Bolezen. 9. Nasadi. 10. Optični pojav. 11. Pariška baraba. 12. Ploskev v sobi. 13. Češka trdilnica. 14. Del pohištva (množ.). 16. Ustna voda. 17. Drag kamen. 19. Stragovcev. 20. Rimski bog. 21. Nepoštena oseba. 25. Predujem. 27. Stojalo. 30. Država v Sev. Ameriki. 33. Vrsta trave. 34. Potrebuje človek na stara leta. 35. Vrsta teže. 36. Skupina. 39. Doba. 40. Pritok Donave. 42. Medmet. 43. Organ višje razvitih živih bitij. 46. Utežna enota. 47. Italijanski vojak. 48. Lindberghovo dejanje. 49. Polbog. 50. Jeza. 54. Brez družbe. 56. Reka v Aziji. 57. Pleme. 59. Domača žival. 60. Državno imetje. 62. Ptič. 63. Časovna enota. 64. Klica. 65. Gorivo.

66. Del žabe. 67. Rudar. 69. Plemenitaš. 70. Del obraza. 71. Domača žival. 72. Svetopisemska oseba. 75. Strelno orožje.

Vodoravno: 4. Živalski glas. 6. Šahovski izraz. 8. Množinska označba. 10. Ptič. 12. Avtomobilska znamka. 14. Bastard. 16. Češki kralj. 18. Reka v Sibiriji. 21. Ime opere. 22. Zolajev roman. 23. Zelenica. 24. Grška črka. 26. Nemški filozof. 28. Sportna priprava. 29. Osebni zaimek. 31. Ibsenova drama. 32. Kazalni zaimek. 33. Moško krstno ime. 35. Srbski zvalnik. 37. Nota. 38. Almanah. 41. Osebnost iz dobe Prešerna. 44. Okrožje. 45. Bivši avstrijski vojak. 46. Zabavišče. 48. Opis potovanja. 50. Znak za element. 51. Mesto na južnem Tirolskem. 52. Osebni zaimek. 53. Igralna karta. 55. Cerkevni davek. 57. Kratica za rdeč. 58. Italijanski spolnik. 59. Plin. 60. Slovanski kralj. 63. Nestrokovnjak. 65. Svetlikanje. 67. Gora v Sloveniji. 68. Pokrajina v Aziji. 71. Živinozdravnik. 72. Blagor onim, ki jo imajo. 74. Rastlina. 76. Svetopisemska oseba. 77. Moško krstno ime. 78. Kuhinjska potrebščina. 79. Nagla smrt.

Grafološki kotiček

Kdor želi natančnih grafoloških podatkov, zanimivosti o svojem značaju ali posebnostih koga drugega — naj pošlje na naslov uredništva najmanj 20 vrst s črnilom pisanega rokopa in 10 Din v znakah za upravne stroške. Uredništvo odgovori takoj v naslednji številki »Razgleda« na naslov priložene značke ali pa v pismu na podpisani naslov.

Justa K. Dobrosrčna mlada ženska, ki zapade celo malodušnosti. Potrebna ji je družba, kateri se lahko prilagodi, čeprav je občutljiva. Je vljudna in uslužna ter ima smisel za dostojnost. Ljubi lepoto in umetnost. Ima precejšen dar opazovanja, je kritična in stvarna. Pod molčečnostjo se pa skrivajo vendar ostanki razvite fantazije, v ostalem je pa zmerna in praktična, čeprav ne stiska. Misli mnogo na svojo osebo. — Zelel bi samo več vztrajnosti!

Ar. (ar.) Ste dosti energični in imate živahno voljo, le ob izrednih prilikah ste podvrženi nekaki duševni slabosti, kar zmanjša sicer močno samozavest. Ste toplega značaja, družabni, vendar pa v izvestni meri nezaupni, zadržljivi in molčeči, akoravno v Vašem duševnem življenju tudi drugi naravni instinkti prevladujejo. Ste dosledni, praktični in štedljivi, toda le do gotove meje, kar dokazuje neki idealizem. Smisel za lepoto in naravo. — Prizadevnost in konsekvence, zraven pa počutnost.

n **Ana v M.** Ženski diplomat — Poglejte Vaše zvite črke in poteze. Ste živahnega duha, temperamentna, nekoliko samovoljna in nervozna. Varnost ni ravno Vaša prominentna lastnost. Vsekakor širok duševni horizont. Mogoče ste tudi ekscentrični. Gotovo ste častihlepni. Energični ste posebno v samoohranbi. Cenite v prvi vrsti sami sebe.

Janko 27. To je tip povprečnega človeka. Edino, kar je značilno je povprečnost. Nobene tajnosti. Priprosti značaj. Je pa vendar precej štedljiv, drugače dobrodušen in odkritosrčen. Rad je vesel. Čeprav natančen tudi nikoli ne pedantičen. Dober družabnik.

Upanje. Prava ženska duša, nežna in občutljiva, štedljiva ali ne skopa. Splošna izobrazba ni ravno dobra, vseeno pa ima precejšnjo porcjo »Hausverstanda«. Ima smisel za humor, smeje se rada in zanima se za prirodo. Skrbna in natančna. Bo na vsak način dobra gospodinja. Svetujem, da!

Franc 1887. Izobražen, dobrodušen in radodaren. Hitri mislec, toda ne vztrajen. Premalo energije za moškega. Včasih dražljiv in čudne narave. Raztresen. Mislim, da je neurasten.k. Dobro bi bilo, ako bi ga poslali kakemu zdravniku za živčne bolezni.

Ideal. Za to starost impozantna pisava. Zrela, duševno še bolj razvita kakor mogoče telesno. Ako se bo razvijala tako naprej, bo postala moderna dama. Dobra izobrazba. Precej častihlepna in velikopotezna. Vendar pa ni ravno zanesljiva. Zelel bi še več odkritosrčnosti. — Svetujem Vam, da bodite previdni.

Bodočnost? Zakaj se pa bojite? Diskrecija je častna zadeva. Pisek je vsekakor zanesljiv in preračunljiv gospod. Precej hladne narave. Mogoče preveč pesimist. Jako štedljiv, skoraj skopuh. Ni ravno lep, ali trden značaj. — Za to mesto je popolnoma sposoben.

Novе knjige

Abadon

Leta 1893. je prišel v našo slovensko zemljo Abadon. zavrženi angel in zli duh, ki je šel takoj na delo, da ustvari tudi pri nas svoje svetovno kraljestvo. To se mu je vsaj v sanjah posrečilo. Tam pri Brežicah je potegnil iz reke mladega Samorada Veselina, ki se je že skoraj potopil v savskih valovih, in kot plačilo za svoj trud je dobil štiri ure spanja rešenega mladeniča. Mi pa smo zato dobili krasno »Bajko za starce«, ki pa jo bo z užitkom čital star in mlad, in sicer danes morebiti bolj nego takrat, ko je nastala, kar velja za bajke sploh. Dr. Janez Mencinger, ki je nam napisal to lepo bajko, ni le sijajen pripovedovalec, ampak med našimi pisatelji prejšnje generacije najbolj duhovita in dovpijna filozofska glava, kar se sicer vidi že na njegovi zunanosti, posebno na njegovi častitljivi bradi, s katero nas skoraj spominja na velikega Rusa Tolstega. Veseli nas, da je »Slov. Matica« izdala to delo v celoti (obsega 300 strani in stane 40 Din) in nam v teh pustih časih ponudila knjigo, polno pestrih prizorov, fantastičnih zgodb, globokih misli in zdravih nazorov, lepih slik in duhovitih domislic, slovensko in svetovno delo, ki kaže obraz naše domovine in našega življenja v okviru sveta in človeštva. To je knjiga, o kateri se ne da govoriti drugače, kakor da jo prečitamo. Sicer pa, kdor jo začne čitati, je tudi ne bo odložil, dokler je ni prečital do konca. Moram priznati, da me že dolgo ni kaka knjiga s takim zanimanjem priklenila nase, dasi sem bil svoj čas roman površno že prečital, kar je dokaz, da je delo res sad zrelega duha, ki zahteva tudi celega čitatelja. Posebno dandanes, ko se vedno intenzivneje rešuje vprašanje sveta in človeštva, vprašanje sreče in življenja in sredi neštetihih socialnih, državnih in političnih problemov tudi t. zv. slovensko vprašanje, bomo dobili v Abadonu toliko odgovorov na svoje misli, da bomo vzkliznili z Ben Akibo: Nič novega ni pod solncem. In zadelo se nam bo, da zli duh Abadon zopet tava preko naše zemlje in steguje svoje roke po žrtvah. A mi sedaj vemo, kje je rešitev, ker ga nam je že enkrat razkrinkal dr. Nemcigen. Ako pa ne bomo poslušali njega, izkušnega pravdnika, mi-

sleca in filozofa, bodimo prepričani, da se bo res zgodilo tako, kakor je doživel Samorad Veselin, ki je našel po dolgih stoletjih vrh Velikega Triglava še zadnjega Slovenca Slovogoj — in še ta je bil slovničar. — Bil je profesor slovenskega jezika v Trziču, kamor so za njega dni prestavili veliko gimnazijo iz Kranja, in je spisal mnogo jezikovnih razprav, zlasti o slovenskih narečjih in podnarečjih. Razen omenjene slovnice je spisal najboljšo slovnico slovenskega jezika iz dvaindvajsetega stoletja in tam dokazal, da do tedaj še nihče ni pisal pravilno slovenski. Zelo in kakor po dogovoru so ga napadli drugi zavidni slovničarji. Vnela se je srdita abecedna vojska, akor v devetnajstem stoletju med bohoričico in »žabico«. Več let je trajala, pa se ni mogla končati z njegovo zmago, kajti vprav ta vojska je dala tedanji viadi povod, da je posegla vmes z železno roko. Izdan je bil strog ukaz, da je slovenski uk in jezik odpravljen na vseh in vsakršnih slovenskih šolah in prepovedan tisk vsake slovenske besede. Tako se je končala poslednja abecedna vojska; Slovogoj ni dosegel gotove zmage, na veliko veselje svojih nasprotnikov. Ko je bila slovenščina izgnana in učilišč, so odpustili tudi Slovogoj iz službe; pobegnil je v Bohinj, kamor so se baje nekoč zatekali odstavljeni staroslovenski bogovi. Vzel je s seboj vse svoje bogastvo, knjige in spise, denarja ni imel, ker je bil skromen slovenski učenjak. V tej samoti se mu je čez nekaj let pridružil nekdanji učiteljski tovariš z učenjaškim imenom Rudovar, najučenejši poznavatelj rudnin in kemijskih spojin. Pobegnil je v Bohinjsko dolino pred azijskimi barbari, ki so takrat že močno napadali in naposled premagali nesložno Evropo...

Tako pripoveduje dr. Mencinger konec slovenskega naroda, ko ga je bil dobil pod svojo oblast zli duh Abadon. Toda to morate čitati. Še več!

Vi slikarji in risarji, ki iščete motivov, duhovitih prikazni in nenavadnih pojavov, tu kar mrgoli scen, ki kličejo po ilustraciji. Zato vam ne bom nadalje razlagal, kako skuša Samorad Slovogoj zgodovino slovenstva vrh Velikega Triglava toliko tisoč let po Kr. Vse to je napisal Mencinger v krepkem jeziku in s preudarno besedo. Kajti z vrha Velikega Triglava — posebno nekaj stoletij pozneje — se vidi naša zemlja in zgodovina in sedanost našega naroda iz mnogo višjih perspektive, nego če jo gledamo iz zaduhlih, soparnih časov naših dni. Zato se prepustimo Abadonu, da nas odnese iz mest na naše gore, kakor je to storil s Samoradom Veselinom — seveda ne želimo, da bi kdo tako drago plačal ta odnos, kakor on — in tam se nasrkajmo svežega zraka pa zdrave življenjske filozofije, ki jo nam nudi naš vrli bohinjski modrijan, odganjajoč od naše zemlje z eno roko Veselinov pesimizem in nesmiselni obup, z drugo pa Abadonov materializem in njegove dobro premišljene nakane. Slovenci nimamo mnogo del, ki bi razreševala filozofska in globlja življenjska vprašanja, zato radi posegamo po tujih romanih te vrste. Poselite po Abadonu — prekaša v marsičem podobna dela svetovne literature in ima to prednost, da je naš, popolnoma naš. Ne vem, ali mu je še treba pohvale; mislim, da ne, pač pa mu je treba propagande, da ga spoznamo in pogledamo v njegovo kraljestvo, ki je enako kraljestvo idej in zakladov naše zemlje, izvirajočih iz Bogatina in iz Triglava, kar pomeni naše podzemsko in nadzemsko bogastvo.

In spoznali bomo srečo posavskega dvorca, videli bomo zorno Cvetano v nejni cvetoči mladosti in prav razumeli vrednost in lepoto življenja, nezatemnjene od svetlozlobnega pogleda Abadonovega. A junaki Abadonovi pojdejo mimo nas kakor sence, ki so mu prodale štiri ure življenja in zablodile v njegovem temnem kraljestvu. Mi pa bomo povabljeni na svatbo na cvetnih vrtovih posavskega dvorca, kjer bomo čestitali Cvetani in Samoradu ter napili spominu mojstra »Abadona« in svoji lepi domovini.

Dr. I. L.

Trgovski leksikonček, trgovsko računstvo, knjigovodstvo (3 knjizice). Spisal prof. Franjo Sič, založil Novinski biro, d. z. o. z. v Ljubljani. V pravlični opremi in žepni obliki so nedavno izšle v gornji založbi te tri knjizice, ki v kratki, zgoščeni, a kljub temu nenavadno temeljiti vsebini obdelujejo vse vrste trgovskega poslovanja, in bodo gotovo marsikom postale prav dobre prijateljice in svetovalke. Vse tri knjige, ki se dobe v skupnem ovoj, stanejo 30 Din in se naročajo pri Novinskem biroju d. z. o. z. v Ljubljani, Selenburgova 7/II. Telefon 2837.

V oceno smo prejeli: A. Gradnik: De profundis. Griša: Prebujenje. Maksim Leonidovič Blumenau: Ruska začetnica za Slovence. — Ocene v prihodnji številki.

—ec.

Zgoraj levo in v sredi:
Ida in Stefica, naši filmski
zvezdici, sta poslali »Raz-
gledu« pozdrave
Fot. Tonka, Zagreb

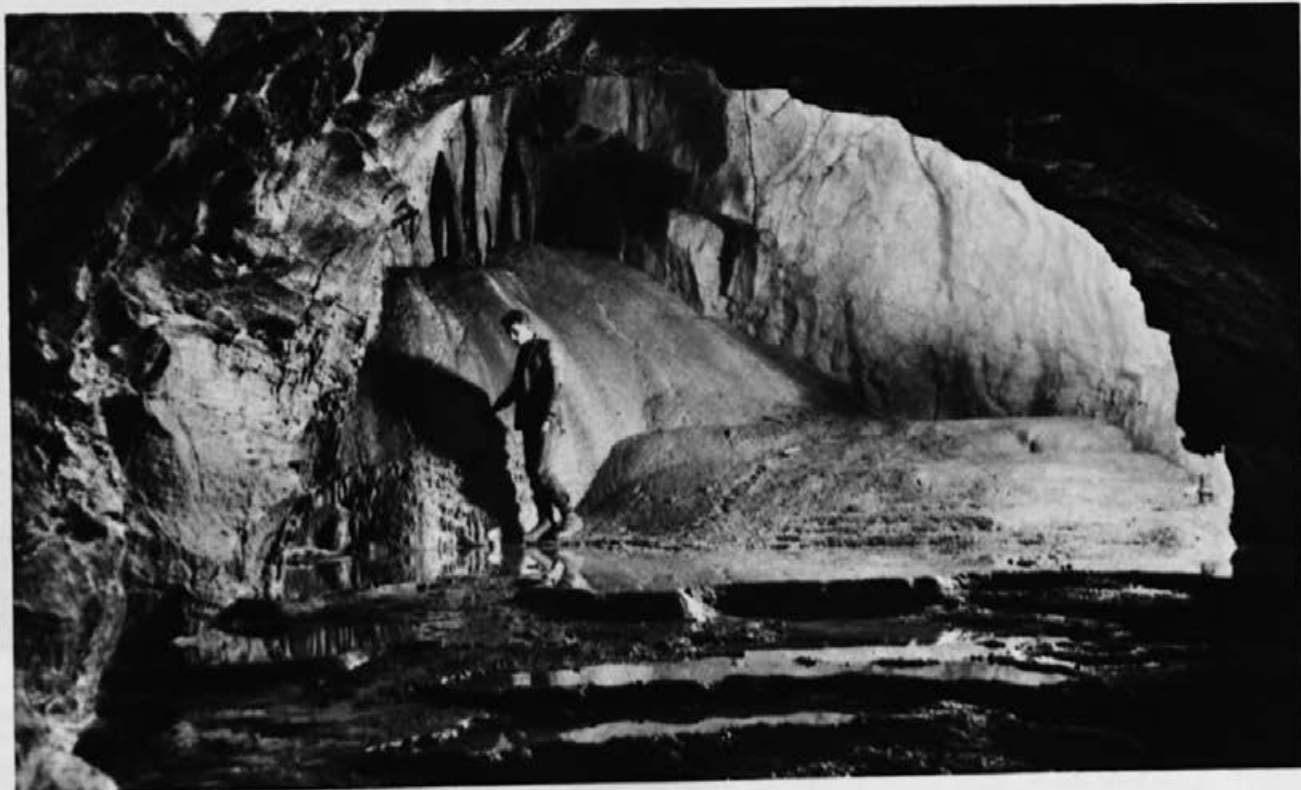
Zgoraj: Ga. Ankica Mitro-
vićeva, zagreška operetna
zvezda, ki z velikim uspehom
nastopa tudi v prvih opernih
partijah
Fot. Tonka, Zagreb

V ovalu: Slovenska plesalka
Ruth Vavpotičeva, hčerka
priznanega slikarja iz Ljub-
ljane s svojo plesalko Sonjo
Gaskelovo v Parizu

Spodaj: »Beneški trgovec«
na splitskem odru v režiji
našega rojaka Pregarca, ki
je prevzel vodstvo drame v
Mariboru
Fot. Borević, Split

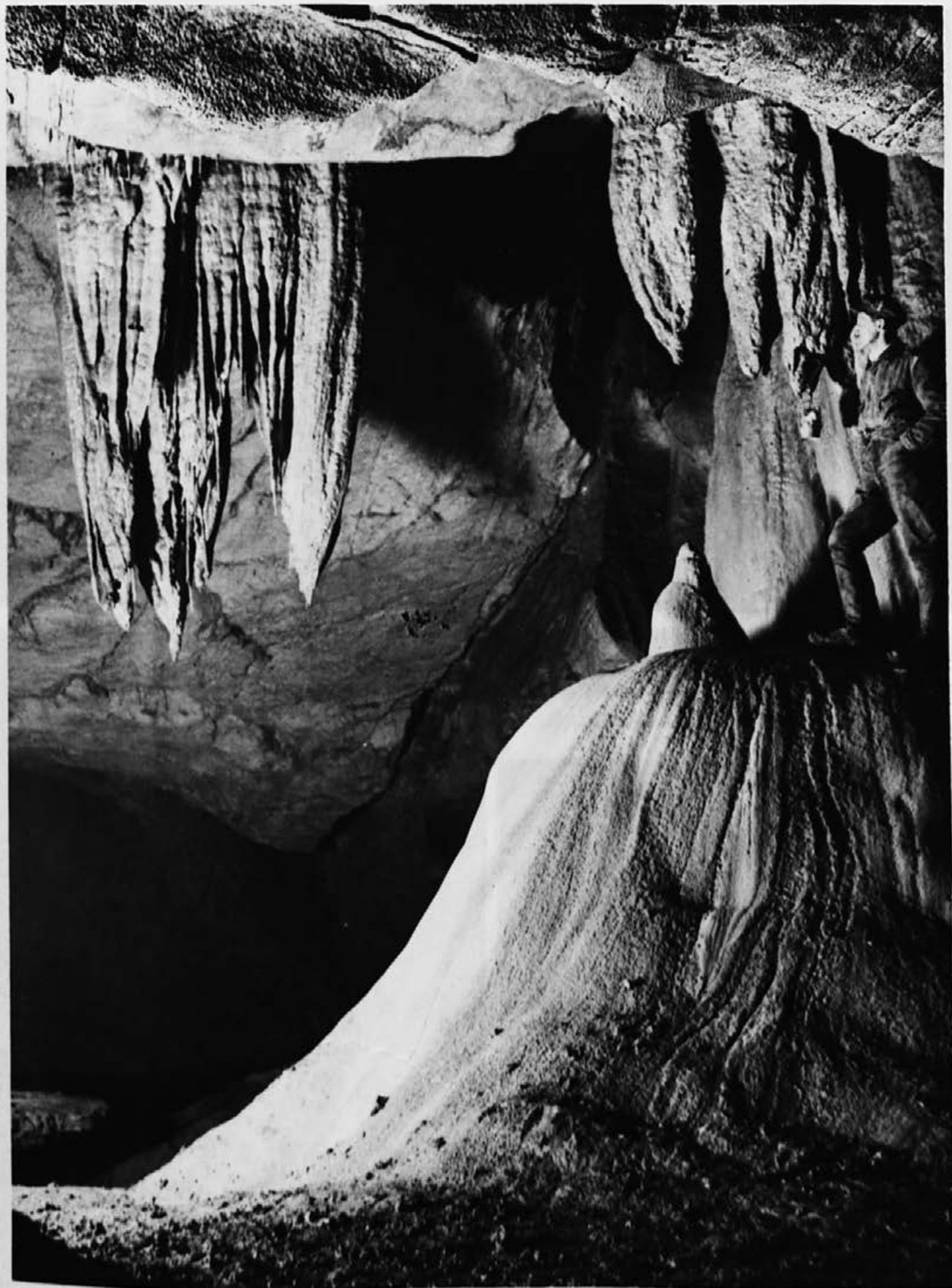
*Lepote podzemskih jam v Sloveniji:
Logarček pri Planini*

Fot. F. Bar

Raziskovalec jam

Podzemne lepote naše zemlje: Logarček pri Planini

Fot. F. Bar

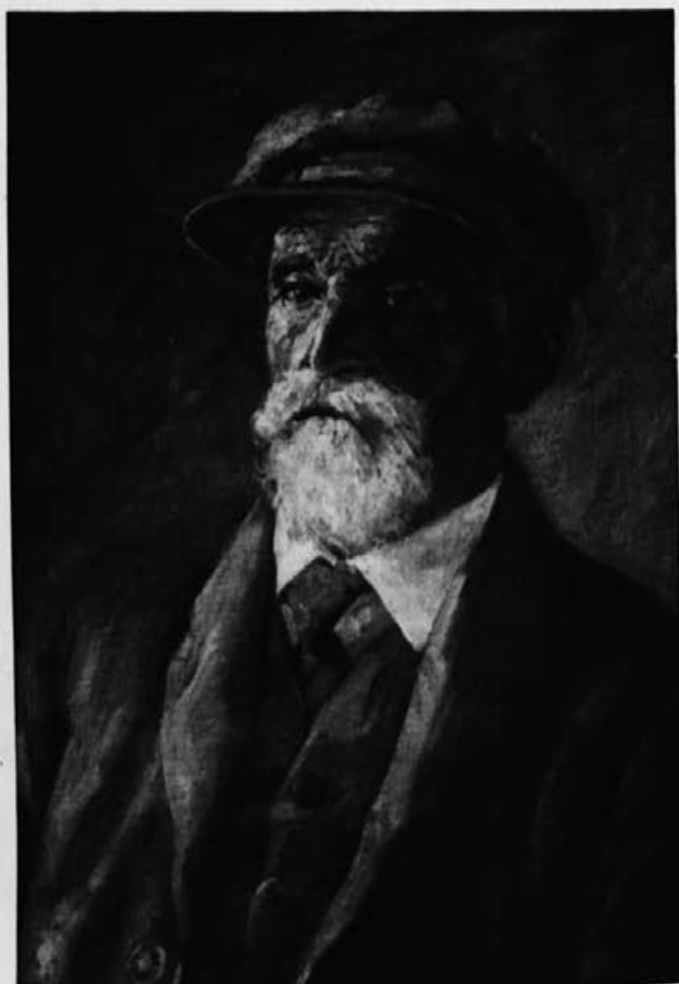

Slovenski slikar S. Šantel:

Zgoraj: Amaterji

Spodaj: V kovačnici

Desno: Portret slikarjevega očeta

Jugo ~ film Ljubljana

**išče
avtorjev
za izvrna
slovenska dela
veselega značaja**

Spalne divane, fotelje, otomane, modroce in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN

tapetnik

Krekov trg 7

Ako piješ

Budha čaj

vživaš že na zemlji raj!

L. Vilhar, urar v Ljubljani

se je preselil iz Dunajske ceste na

Sv. Petra cesto št. 36

(pri Zmajskem mostu)

„EXPRES“

družba s omejeno zavezo

Ljubljana, Vegova 8

Prodaja avtomobilov, motociklov, koles in njih delov, pnevmatike, bencina, olja i. t. d. Mehanična delavnica

Tvrdba Andlovic & Strgulc

Ljubljana Hrenova ulica

Dobavlja najcenejše žične posteljne vložke

Klišeeje brezplačno

napravimo stalnim oglaševalcem

v »Razgledu«

August Hribernik tapetnik in sedlar

Trbovlje 296

izdeluje: žimnice (modroce), divane, kómate, splošno konjsko opremo

CLA
MOR

A. SINKOVIC
NASL. K. SOSS.
LJUBLJANA • MESTNI TRG • 19

MODNA • TRGOVINA •
ZA • DAME • IN • GOSPODE •

„Razgled“ izhaja mesečno in stane celoletno Din 80.—, posamezna številka Din 8.—. Kdor ne vrne na ogled poslanega izvoda tekom 5 dni, ga smatramo za naročnika in je dolžan plačati naročnino najmanj za 1/2 leta. Uprava in uredništvo „Razgleda“ v Ljubljani, Selenburgova ul. 7/III. Izdajatelj: Novinski biro, d. z o. z., Ljubljana. Za uredništvo odgovarja: Ila Križman. Vse pravice pridržane. Donatja prepovedane. Rokopisov ne vračamo. — Za jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čuč